

YAŞAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU
ÜYELERİNİN HUKUKİ SORUMLULUK
DAVASINDA TARAFLAR

ALİ BULUT

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. BİLGEHAN YEŞİLOVA

2017, İZMİR

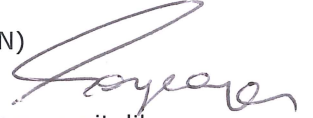
YÜKSEK LİSANS TEZ JÜRİ ONAY SAYFASI

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

(26.10.2017)

(Doç.Dr.Bilgehan YEŞİLOVA- Tez Danışmanı)

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

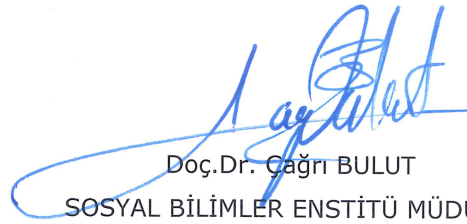
(26.10.2017)
(Doç.Dr.Özge AYAN)

Bu tezi okuduğumu ve görüşüme göre yüksek lisans derecesi için bir tez olarak kapsam ve nitelik açısından tam olarak yeterli olduğunu onaylarım.

(26.10.2017)
(Prof.Dr.Meral SUNGURTEKİN ÖZKAN)

Doç.Dr. Çağrı BULUT
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans/Doktora Tezi olarak sunduğum
“...Anonim Sirket İşletim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu
...Bazısında Tanımlar...” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak
ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım
eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış
olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

24/10/2017

Adı SOYADI
Ali Bulut

İmza

ÖZ

ANONİM ŞİRKET YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HUKUKİ SORUMLULUK DAVASINDA TARAFLAR

Ali Bulut

Yüksek Lisans Tezi/Özel Hukuk Tezli Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bilgehan Yeşilova

2017

Anonim şirketlerde zorunlu organ “yönetim kurulu”, şirketi temsil ve yönetme yetkisine sahiptir. Genel kurul tarafından seçilen yönetim kurulu, şirket veya alacaklıları zarara uğratırsa verdiği zarardan şahsi malvarlığı ile sorumludur. Bu sorumluluk hükümleri TTK 549. madde ile TTK 557. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Ülkemizde anonim şirketlerin genel olarak kurumsal bir yapıdan uzak ve aile şirketi niteliğinde olmaları sebebiyle pay sahipleri, aynı zamanda yönetim kurulu üyeleri olmaktadır. Bu durumun iki önemli sakıncası vardır: Birincisi yönetimin, işletme bilgisinden uzak kişilerin elinde kalmasıdır. İkincisi ise bazı hallerde şirket menfaati ile pay sahibinin menfaatinin çatışmasıdır. Anılan nedenlerle yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu konusu, Türk Ticaret Hukuku açısından önemlidir.

Bu önemli konuyu işleyen birçok eser mevcuttur. Ancak bu eserler, maddi hukuk/ticaret hukuku penceresinden konuyu ele almışlardır. Bu çalışma ise esas itibariyle ticaret hukuku alanına ait olan dava sebebini, bu kez son derece özel bir diğer yönü olan taraflar açısından sunmaya çalışmaktadır. Sorumluluk davasında yetkili mahkemeyi düzenleyen TTK’ nın 561. maddesiyle HMK’ nın 14. maddesinin çelişkili olması, yargılamanın basit usulde yönetilecek olması ve ispat yükü gibi usul hukukuyla ilgili birçok irdelenecek mevzu olmasına rağmen, konunun bir tez kapsamında incelenmesi nedeniyle tezin içeriği, davanın tarafları ile sınırlandırılmıştır.

Çalışmamızın “giriş” kısmında, sorumluluk davasının sebebi ve konusuna temas edilmiştir. Bunun amacı, “bölüm” içerisinde geçen teknik kavramları hatırlamada okuyucuya olabildiğince yardım etmektir. Bölümler, kendi aralarında üçe ayrılmıştır. Birinci bölümde “davacı” başlığı altında, TTK 555. madde kapsamında iflas haricinde, ardından TTK 556. madde kapsamında iflas halinde davayı kimin açacağı ve açılan davadaki durumları incelenmiştir. İkinci bölümde ise “davalı” başlığı altında “yönetim kurulu” kavramının tanımı ve kapsamı yapılmaya çalışılmıştır. Son bölümde ise müteselsil sorumluluğun bir çeşidi olan ve ilk defa TTK 557. maddeyle benimsenen “farklılaştırılmış teselsül” kavramı irdelenmiştir. Bu bölümde öncelikle müteselsil sorumluluk ile farklılaştırılmış teselsül kavramının farkı ortaya konulmaya çalışılmış, ardından farklılaştırılmış teselsül kapsamında davalıların dava arkadaşlığı çeşitlerinden hangisinin kapsamına girdiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

ABSTRACT

THE MEMBERS OF THE BOARD OF DIRECTORS OF THE JOINT STOCK COMPANY THE LIABILITY OF THE PARTIES IN THE CASE

Ali Bulut

Master's Degree/Thesis Consultant

Advisor: Assoc. Bilgehan Yeşilova

2017

The body that is mandatory organ in stock companies has the authority to manage and represent the company. If the board elected by the General Assembly causes a loss for the company or creditors, it is responsible for recoupment using its personal assets. These responsibility provisions are arranged between the article 549 and the article 557 of The Turkish Commercial Law(TCL). Due to the fact that, in our country, in general, joint stock companies are away from institutional structure and being family-owned company, the shareholders have become a board member, as well. This situation has two significant drawbacks: The first is that the management is under the control of people who are away from business knowledge. The second is the conflict of the company interest and the share holder interest in some cases. For the reasons mentioned, the issue of responsibility of the board members is important in terms of the Turkish Commercial Law.

There are many works on this crucial issue. However, these works have dealt with the issue from the point of the substantive law/commercial law, this study tries to present the reason of the case mainly belongs to the field of commercial law, but this time, being handled from very special aspect for parties. Even though the article 561 of the TCL that regulates the component court for the liability case conflicts with the article 14 of the Code of Civil Procedure, the judgment's to be managed in a simple entry and having many subjects matters about the law of procedure as burden proof, the content of the thesis is restricted with the parties of the case own to be searched within a thesis scope.

In the “introduction” part of our work, the reason and the subject of the liability case have been mentioned. The aim of this is to help readers as much as possible to recall the technical concepts within the chapters. In the first chapter, except for the bankruptcy within the scope of the article 556 of the TCL and in case of the bankruptcy within the 556 article of TCL, who will open the case and the situation in the cases have been searched under the title of “plaintiff”. In the second chapter, the definition and the enclosure of the concept of the board are tried to be made under the title of “defendant”. In the last chapter, “the differentiated continuity” which is a kind of the joint liability and for the first time adopted with the article 557 has been discussed. In this chapter, firstly, it is tried to be explained the difference between joint liability and differentiated continuity, then, it has been tried to be found to which kind of joinder of parties belong within the scope of differentiated continuity.

İÇİNDEKİLER

ÖZ	ii
ABSTRACT	iv
KISALTMALAR	viii

GİRİŞ

1.SORUMLULUK DAVASININ SEBEPLERİ	1
1.1 Özel Sorumluluk Sebepleri	1
1.2 Genel Sorumluluk Sebebi	2
2. SORUMLULUK DAVASININ KONUSU	3
2.1 A. Doğrudan Zarar	3
2.2 Dolayısıyla Zarar	4
2.2.1 Genel Olarak	4
2.2.2 Tazminat Talebinin İleri Sürülmesi Bakımından Fikirler	6

BÖLÜM I

3. DAVACI TARAF	8
3.1 A. İflas Haricinde	8
3.1.1 Şirketin Dava Açması	8
3.1.1.1 Yönetim Kurulu Üyeleri ile Şirket Arasındaki İlişki	8
3.1.1.2 Genel Kurul Kararı	8
3.1.2 Pay Sahibinin Dava Açması	10
3.1.2.1 Doğrudan Zarar	10
3.1.2.2 Dolayısıyla Zarar	11
3.1.2.2.1 Pay Sahibinin Hukuki Konumu	11
3.1.2.2.2 Talebin Şirket Hesabına Yapılması	15
3.1.2.2.3 Def'i ve İtirazların İleri Sürülmesi	17
3.1.2.2.4 Payın Devri	18
3.1.2.2.5 Kesin Hüküm Sirayeti	19
3.1.2.2.6 Yargılama Gideri ve Vekalet Ücreti	20
3.1.2.2.7 Actio Pro Socio-Ortak Davası ile Farkı	22
3.1.3 Alacaklıların Dava Açması	24
3.2 İflas Halinde	25
3.2.1 Genel Olarak	25
3.2.2 İflas İdaresinin Dava Açması	25
3.2.3 Alacaklı veya Pay Sahibinin Dava Açması	27

3.2.3.1	Doğrudan Zarar.....	27
3.2.3.2	Dolayısıyla Zarar	27
3.2.3.2.1	TK 556/3. Fıkra ile İİK 245. Maddeye Yapılan Atfın Kapsamı	27
3.2.3.2.2	TTK 556/1 Fıkra ile TTK 556/3. Fıkra Hakkında Görüşler.....	28
3.2.4	Tasfiye Memurlarının Dava Açması.....	32
BÖLÜM II		
4.	DAVALI TARAF	33
4.1	Yönetim Kurulu	33
4.1.1	Organ Kavramı.....	33
4.1.2	Çeşitleri.....	34
4.1.2.1	Yönetim Kurulu Başkanı	34
4.1.2.2	Gerçek Kişi Üyeler	35
4.1.2.3	Tüzel Kişi Üyeler.....	36
4.1.2.4	Kamu Tüzel Kişileri veya Temsilcileri	37
4.1.2.5	Bağımlı Yönetim Kurulu Üyeleri	37
4.1.2.6	Faal Olmayan Yönetim Kurulu Üyeleri	38
4.1.2.7	Fiili veya Gizli Yönetim Kurulu Üyeleri.....	39
BÖLÜM III		
5.	FARKLILAŞTIRILMIŞ TESELSÜL.....	41
5.1	Genel Olarak	41
5.2	Bireysel İndirim Sebeplerinin Dış İlişkide İleri Sürülebilmesi.....	43
5.3	Birlikte Dava Kavramı	44
5.4	D. Zararın Tamamının Dava Edilmesi.....	47
	SONUÇ.....	50
	KAYNAKÇA.....	52

KISALTMALAR

Art	: Artikel
Aşa	: aşağıda
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BTHAE	: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü
Batider	: Banka Ticaret Enstitüsü Dergisi
bk.	: bakınız
BK	: 818 sayılı Borçlar Kanunu
C.	: Cilt
c.	: Cümle
DEÜHFD	: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
E.	: Esas
GÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İBK	: İçtihadı Birleştirme Kararı
İİK	: İcra İflas Kanunu
İK	: İş Kanunu
İkt. Mal. D.	: İktisat ve Maliye Dergisi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜMHAD	: İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırma Dergisi
K.	: Karar
karş.	: Karşılaştırmamız
m.	: madde
Nr	: Numara
RG	: Resmi Gazete
RKHK	: Rekabetin Korunması Hakkında Kanun
s.	: sayfa
S.	: Sayı
SerPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
Tasarı	: Türk Ticaret Kanun Tasarısı
TBHH	: Ticaret ve Banka Hukuku Haftası

TD	: Yargıtay Ticaret Dairesi
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
THYKS	: Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu
VUK	: Vergi Usul Kanunu
YD	: Yargıtay Dergisi
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YİBK	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi

GİRİŞ

1 SORUMLULUK DAVASININ SEBEPLERİ

TTK ile sorumluluk davası çeşitli bölümlere serpiştirilen maddeler halinde değil, bir bütün halinde dördüncü kısmın, on birinci bölümünde düzenlenmiştir. Burada sorumluluk davasının sebepleri bakımından özel sorumluluk sebepleri ve genel sorumluluk sebepleri olarak ikiye ayrılmıştır.

1.1 Özel Sorumluluk Sebepleri

Özel sorumluluk sebepleri TTK 549. madde ile TTK 552. madde arasında düzenlenmiştir. Tezimizin içeriği taraflar ile sınırlı olduğu için özel sorumluluk hallerine konunun gerektiği ölçüde yer verilmiş, detaya girilmemiştir.

TTK 549. madde ile şirketin kuruluşu, sermayenin arttırılması ve azaltılması, birleşme, bölünme gibi işlemlerle ilgili belgelerin kanuna aykırı olmasından doğan zararları düzenlemektedir. Belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olmasından dolayı açılacak sorumluluk davasında, davacı, başta pay sahipleri, pay sahipliğini yitiren kişiler ve hatta menkul değeri satın alan kişiler olabilir. Menkul değeri alan yatırımcı kitlenin belirsiz olmasından dolayı dava hakkının olup olmadığı tartışmalı olsa da, kurumsal yönetim ilkeleri gereğince menkul değeri satın alan kişiye yanlış bilgi veren kişiler sıfatlarına göre kusurlarının varlığı aranmak şartıyla sorumlu olurlar¹.

TTK 550. madde ile iki farklı durum sorumluluk sebebi olarak düzenlenmiştir. TTK 550/1. fıkra uyarınca sermaye tamamen taahhüt olunmamış veya karşılığı tamamen ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterilmesi halinden doğan sorumluluk düzenlenmiştir. Bu durumda bunu gösterenler veya taahhüt edenler kusuruz sorumluluk ilkesine göre, şirket yetkilileri ise kusur sorumluluğu ilkesine

---

¹ Pulaşlı, s. 670; Tekinalp, s. 421.

göre sorumlu olurlar. Şirketin kuruluş aşamasında verilen taahhüt bakımından, şirket tüzel kişiliği olmadığı için dolayısıyla çalışanı olmayacaktır. Bu nedenle maddede geçen “şirket yetkilileri” ibaresi sermaye artırımında anlam kazanır². TTK 550/2. fıkra ise sermaye taahhünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmadığını bilmesine rağmen, onay verenlerin sorumluluğunu düzenlemektedir.

TTK 551. madde ile aynı sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlendirilmesinde yolsuzluk yapanların sorumluluğu düzenlenmiştir. Burada ayının gerçek değeri ile raporda geçen değer arasında ki fark zararı oluşturur³. Aynı değerlendiren bilirkişiler, kurucular, kuruluş sonrası yönetim kurulu üyeleri⁴, yöneticiler (murahhas aza, ticari mümessil ve vekiller), avukatlar, resmi yetkililer (belediye ve imar dairesi memurları gibi) ve diğer ilgililerin sorumlulukları doğabilir⁵.

TTK 552. madde, 6335 sayılı Kanun ile değiştirilen hükümlerden biridir. İlk hali, SPK'dan izin alınmadan para toplanması halinde SPK'nın yetkilerine ilişkin hüküm içermektedir. SPK'nın özerk bir idare olarak denetleme ve düzenleme yetkisi ile ilgili hükümlerin SerPK yerine TTK'da düzenlenmesi eleştiri konusu olmuştur⁶. Bu eleştiriler dikkate alınarak değiştirilen metinde SPK'dan izin alınmadan bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini arttırmak amacıyla yahut vadiyle halka her türlü çağrıda bulunarak halktan para toplanması yasaklanmıştır.

1.2 Genel Sorumluluk Sebebi

TTK 553. maddeye göre kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ih-

lal ettikleri takdirde ortaya çıkan zarardan sorumludurlar.

---

² Tekinalp, Tek Kişi, s. 264.

³ Yargıtay 11. HD. 1982-5835/662 ve 14.12.1983 T. [Kazancı İçtihat Bankası].

⁴ Ayan, s. 194.

⁵ Tekinalp, Tek Kişi, s. 268.

⁶ Moroğlu, 2006, s. 288.

Yönetim kurulu üyelerine kanunla veya esas sözleşme ile çeşitli yükümlülükler yüklenmiştir. Bunların başında şirketi temsil ve yönetim görevi gelmektedir. Bu görevlerin bir yansıması olarak genel kurul kararlarını uygulamak, ortaklık defterlerini tutmak, malvarlığının aciz halinde bulunduğunu gösteren ibareler varsa ara bilanço düzenlemek, ortaklığın aktifleri pasiflerine göre daha azsa iflasını talep etmek gibi⁷ görevleri mevcuttur.

2 SORUMLULUK DAVASININ KONUSU

Sorumluluk davasının konusu, özel ve genel sorumluluk sebeplerinden biri veya birkaçı kapsamında ortaya çıkan zararın, bu zarardan sorumlu olan kişiler tarafından tazmin edilmesidir. Zarar görenin, zarar verici olaydan sonra malvarlığı durumu ile bu olay meydana gelmeseydi göstereceği durum arasındaki fark, zarar olarak nitelendirilebilir⁸.

2.1 A. Doğrudan Zarar

Doğrudan zarar, yönetim kurulu üyesinin kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüğünü ihlal ederek şirketin, pay sahibinin veya bir alacaklının doğrudan malvarlığında değer eksilmesine yol açmakla yahut malvarlığında oluşması beklenen değer artışına mani olmakla verdiği zarardır⁹¹⁰. Yönetim kurulu üyelerinin eylemleri sonucunda genellikle şirket doğrudan zarara uğramaktadır. Bunun haricinde ortakların veya alacaklıların haklarını koruyan bazı hükümler ihlal edildiğinde; bu

---

⁷ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 147-152.

⁸ Akdağ Güney, s. 50.

⁹ Tekinalp, s. 285.

¹⁰ HD. 2001-9498/2079 K. ve 11.03.2002 T. : “ Dava, dava dışı anonim şirketin yönetim kurulu üyeleri olan davalıların sorumluluğundan kaynaklanan tazminat davası olup, davacı, dava dışı anonim şirketten alacaklı olan bir şirkettir. Ortaklar ve alacaklılar, yönetim kurulu üyelerinin kusurlu yönetimi nedeniyle doğrudan doğruya zarar uğramaları durumunda, yönetim kurulu üyeleri aleyhine hükmedilecek tazminatın doğrudan kendilerine verilmesi şartıyla sorumluluk davası açabilirler. “ [Kazancı İçtihat Bankası].

kez sadece kuralın koruduğu menfaat sahibi kişi zarar görmektedir. Alacaklılar veya ortaklar doğrudan zarara uğradığında, yalnızca kendi zararlarının giderilmesi için dava açacaklardır. Haliyle açılan bu davada tazminatın kendilerine ödenmesi talep edilecektir¹⁰.

Bu duruma sermaye artırımında rüçhan hakkının kullanımının engellenmesi, ortağa payına uygun temettü ödenmemesi, hazırlanan yanlış bilançoya dayanarak ortağın hisselerinin satılması veya alacaklıya verilen yanlış bilgi uyarınca alacaklının kredi açması gibi örnekler verilebilir¹¹¹²¹³. Oysa Yargıtay alacaklıları zarara uğratmak kastıyla bilinçli olarak şirket malvarlığını yapay işlemlerle azaltan yöneticilerin, alacaklıları doğrudan doğruya zarara uğrattıkları sonucuna varırken¹²; bu kez şirketin malvarlığı durumunu kötüleştirip kar paylarının azalmasına neden olduğunda, ortakların doğrudan zararı bulunmadığına hükmetmiştir¹³.

2.2 Dolayısıyla Zarar

2.2.1 Genel Olarak

Doğrudan zarar, hukuka aykırı bir fiile maruz kalan kimsenin bu fiil sebebiyle araya ilave bir sebep girmeksizin uğradığı zarardır¹⁴. Bu sebeple doğrudan zarar gören, zarara sebebiyet veren fiil nedeniyle hukuki değerlerinin ihlaliyle ortaya çıkan menfi sonuçları, bizzat yaşayan kişidir. Dolaylı zarar ise hukuka aykırı fiilin mağdura verdiği doğrudan zarara bağlı olarak, ilave bir sebeple mağdurun uğradığı diğer bir zarar kalemidir¹⁵. Başka bir deyişle doğrudan zarar, haksız fiilin ilk ve en yakın neticesi olan zarar iken; dolaylı zarar haksız fiilin ilk neticesi olan zarara bağlı olarak doğan diğer

¹¹ Akdağ Güney, s. 52; Bozkurt, s. 255.

¹² HD. 14844/1396 K. ve 14.02. 2006 T. (bkz. Eriş, s. 2401); Yargıtay 11 HD. 2001-9498/2079 ve 11.03.2002 T. :”... davacının davalıların yöneticisi olduğu şirketten olan alacağının tahsili için icra takibi başlattığı, borçlu şirket faaliyetinin tespit edilemediği... Dava konusu olayda da, alacaklı sıfatı ile dava açan davacı şirket, davalıların kusurlu yönetimi ile doğrudan kendisi zarara uğradığından, mahkemece hükmedilen tazminatın davacı şirkete verilmesi gerekir.” [Kazancı İçtihat Bankası].

¹³ HD. 3292/4814 K. ve 28.04.2006 T. (bkz. Eriş, s. 2401).

¹⁴ Oğuzman/Öz, s. 43; Kılıçoğlu, s. 314.

¹⁵ Oğuzman/Öz, s. 41; Kılıçoğlu, s. 315; Çakırca, s. 67.

bir zarardır¹⁶.

Yansıma yoluyla uğranılan zarar (dolayısıyla zarar) ile dolaylı zarar oldukça farklıdır. Hukuka aykırı bir eylem nedeniyle, bu eylemin muhatabı olan mağdurun haricinde bir başka kişinin zararı ortaya çıkabilir. Bu zarara dolayısıyla zarar denir. İşte bu farkı ortaya koyabilmek için haksız eylem nedeniyle doğrudan zarara ve dolaylı zarara uğrayan kişi “doğrudan zarar gören”; yansıma yoluyla zarar görenler ise “dolayısıyla zarar gören” olarak tanımlanır¹⁷.

Dolayısıyla zararın tazmini meselesi sorumluluk hukukunda çokça tartışılmıştır ve halen tartışılmaktadır. Akit dışı sorumlulukta, sorumluluk doğuran fiil veya vakiya uygun illiyet bağı ile bağlı olan tüm zararların giderilmesi kabul edilir¹⁷. Ancak diğer yandan sorumluluk hukukun temel kaidesi, tazminat taleplerinin ölçümlenemeyecek derecede büyümesine izin verilmemesidir¹⁸. Bu noktada bir görüş, uygun illiyet bağı ve hukuka aykırılık bağının olması halinde zararın giderilmesi yönündedir¹⁸. Diğer bir görüş ise dolayısıyla zararın tazmini için kanunda açıkça düzenlenmiş olması gerektiğini savunmaktadır¹⁹. Bu tartışma, anonim şirket yönetim kurulu üyelerine karşı açılacak davalarda, TTK 555. ve TTK 556. maddeleri uyarınca açıkça alacaklı ve pay sahibine davayı takip yetkisini verdiği için tezimiz açısından önem arz etmemektedir.

Alacaklıların ve pay sahiplerinin, şirketin zarara uğratılması halinde uğradıkları zarar, tipik bir yansıma yoluyla uğranılan zarardır²⁰. Bu sebeple TTK 309. madde metninde geçen “dolayısıyla zarar gören “ terimi, yerinde bir

---

¹⁶ Tandoğan, s. 9-10; Tandoğan, Mesuliyet, s. 70. ¹⁷ Kılıçoğlu, s. 315.

¹⁷ Tandoğan, s. 355. ¹⁸ Özel, s. 84.

¹⁸ Oğuzman/Öz, Cilt-2, s. 44.

¹⁹ Kılıçoğlu, s. 286-289; Özel, s. 104.

²⁰ Tandoğan, s. 98; Kılıçoğlu, s. 287.

tercihti²²¹²²³²³²⁴²⁵. Ancak TTK 555. ve TTK 556. maddelerde bu yönde bir terim kullanılmamakta; sadece “şirketin uğradığı zararın tazminini her bir pay sahibi isteyebilir” denmektedir.

Dolayısıyla zarara, şirket makinalarını yönetim kurulu üyelerinin şahsi işlerinde kullanması²⁴, mal girişi olmadığı halde şirketin bono vererek borçlanması²⁵, elektrik su paralarının toplanmasına rağmen ödenmemesi, defterlerin usulüne uygun tutulmaması, vergi borçlarının zamanında ödenmemesi²⁶, şirket adına çekilen kredinin şahsi işlerde kullanılması²⁶ örnek olarak verilebilir.

2.2.2 Tazminat Talebinin İleri Sürülmesi Bakımından Fikirler

Yansıma yoluyla uğranılan zararın giderilmesi kabul edildiğinde; ortaya tazminat talebinin kim tarafından ileri sürülmesi gerektiği meselesi ortaya çıkmaktadır.

Birinci görüş, tazminat talebinin yalnızca doğrudan zarar gören alacaklı tarafından ileri sürülebileceği fikridir. Bu görüşü savunanlar öncelikle borç ilişkisinin nisbiliği ilkesini şeklen koruma maksadındadırlar. İkinci nedenleri üçüncü şahsa tazminat talebini ileri sürme hakkı verilirse, tazminat borçlusunun doğrudan zarar gören alacaklıya karşı olan bazı itiraz ve defilerinden mahrum kalacağı düşüncesidir. Gerçi tazminat talebini ileri sürme yetkisi yalnız alacaklıya verilince, tazminatı tahsil eden alacaklının, menfaat sahibi olan dolayısıyla zarar gören şahsa vermemesi tehlikesi ortaya çıkmaktadır²⁷. Ancak konumuz gereği pay sahibi veya alacaklının dolayısıyla uğradığı zarara dayanarak açtığı davada, tazminatın şirkete verilmesi talep edileceği için bu tehlike söz konusu değildir.

²¹ Özel, s. 87; Kılıçoğlu s. 286-287.

²² . HD. 2001-10145/1999 K. ve 07.03.2002 T. [Kazancı İçtihat Bankası].

²³ . HD. 2004-6220/4343 K. ve 28.04.2005 T. [Kazancı İçtihat Bankası].

²⁴ . HD. 642/1273 K. ve T. 22.02.2012 T. [Kazancı İçtihat Bankası].

²⁵ . HD. 2012-10318/9813 ve 13.05.2013 T. [Kazancı İçtihat Bankası].

²⁶ Tandoğan, s. 324-326.²⁹ Tandoğan, s. 342-347.

İkinci görüş ise tazminat talebinin doğrudan doğruya üçüncü şahsa (dolaylı zarar görene) tanınması fikridir. Bu görüşü savunanlar ise kendi içerisinde gerekçelerinin farklı olması sebebiyle üç farklı gruba ayrılmaktadır; Birinci gruba göre doğrudan zarar gören alacaklının, dolayısıyla zarar görene tazminat alacağını temlikten imtina etmesi veya borç ödemekten acze düşmesi tehlikesidir. İkinci grup, dolayısıyla zarar görenin yalnız alacaklıya yakınlığı sebebiyle zarar gördüğü hallerde doğrudan doğruya talep hakkı tanınması yönündedir. Son grup ise doğrudan zarar gören alacaklının, tazminat talebini ileri sürmekten kaçınması ve temlikten imtina etmesi veya iflası hallerinde doğrudan doğruya talep hakkı tanınmasıdır²⁹.

Mevzuatımız irdelendiğinde, dolayısıyla zararın kanunda düzenlendiği haller şu şekildedir: TBK 506. maddeye göre vekil, vekalet borcunu bizzat yerine getirmekle yükümlüdür. TBK 507. maddeye göre, işi yetkisi dışına çıkarak bir başkasına gördürür veya başkasına gördürmeye yetkisi olsa da seçmede ve talimat vermede gerekli özeni göstermez ise fiili kendisi yapmış gibi sorumlu olur²⁷. TBK 507/3. fıkraya göre vekalet veren, TBK 507/2'de düzenlenen bir durum varlığı halinde, vekilin kendi yerine koyduğu kişiye karşı sahip olduğu hakları, doğrudan doğruya o kişiye karşı ileri sürebilir. Bu talepleri ileri sürdüğünde tazminatın kendisine verilmesini talep edecektir. Hatta vekilin, işi gördürdüğü kişiye karşı dava açması halinde, tazminatın doğrudan müvekkile ödenmesini talep etmesi gerektiği yönünde görüşler vardır²⁹.

Diğer düzenleme ise TBK 55 ve 56/2. maddesidir; TBK 55. maddesine göre bir kişinin haksız fiil neticesinde ölmesi halinde, ölenin yardımından yoksun kalanlara, destekten yoksun kalma tazminatı verilir. TBK 56/2. fıkraya göre ağır bedensel zarar veya ölüm halinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına manevi tazminat verilir. Her iki hüküm, Türk Hukuku açısından dolayısıyla zararın giderilmesine ilişkin düzenlemelere örnek olarak gösterilebilir.

---

²⁷ Detaylı bilgi için bkz. Aydoğdu/Kahveci, s. 783-784; Zevkliler/Gökyayla, s. 612-615. ²⁹ Tandoğan, 93.

BÖLÜM I

3 DAVACI TARAF

3.1 A. İflas Haricinde

3.1.1 Şirketin Dava Açması

3.1.1.1 Yönetim Kurulu Üyeleri ile Şirket Arasındaki İlişki

YK üyeleri ile şirket arasındaki ilişki konusunda farklı görüşler olmasına rağmen²⁸, doktrinde baskın görüş²⁹ ve Yargıtay'ın içtihatı³⁰ vekalet akdi niteliği olduğu yönündedir. YK üyelerinin sorumluluğunu doğuracak eylem, bu akde aykırılık sonucu oluşur. Ayrıca bu eylem haksız fiil niteliğini taşıyabilir. Bu durumda haksız fiil hükümleri ile akdi sorumluluk hükümleri yarışır³³.

3.1.1.2 Genel Kurul Kararı

Sorumluluk davası açılabilmesi için genel kurulun karar alması gerektiği, TK 341. madde ile açıkça düzenlenmişti. TTK' da bu yönde açık bir düzenleme mevcut değildir. Bu sebeple doktrinde iki farklı görüş mevcuttur: Birinci görüş genel kurul kararı olmadan sorumluluk davası açılabileceği yönündedir³¹. İkinci görüş, TTK 479. madde ile sorumluluk davasında oyda imtiyazın kullanılamayacağını düzenlenmesinden yola çıkarak, sorumluluk davasının açılabilmesi için genel kurul kararının dava şartı olduğu yönündedir³⁵. Kanımızca sorumluluk davasının

---

²⁸ Bazı yazarlar aradaki ilişkinin sui generis bir sözleşme olduğu, sözleşme ve kanunda hüküm bulunmayan hallerde yerine göre vekalet ve iş sözleşmesinin uygulanacağı düşünülmektedirler.(Akdağ Güney, Hukuki Sorumluluk, s. 105-109.) Bazı yazarlar ise ilişkinin organik bağı sebebiyle vekalet sözleşmesine yakın yerleri olmasına rağmen, esasen iş akdi niteliği taşıdığı görüşündedirler(Tekinalp, Tek Kişi, s. 155).

²⁹ Ayan, s. 10; Akdağ Güney, s. 116-117.

³⁰ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2003/9-82 E. 2005/65 K. ve 05.02.2003 T. [Kazancı İçtihat Bankası].

³³ Çamoğlu, s. 111-113.

³¹ Helvacı, s. 78; Pulaşlı, s. 2139.³⁵
Teoman,2012-2013, s. 160.

açılabilmesi için genel kurul kararının olması gereklidir. Çünkü; genel kurul kararı olmaksızın yönetim kurulu üyelerine sorumluluk davası açma hakkı verilirse, yönetim kurulu üyeleri arasında yaşanan anlaşmazlıklarda, yönetim kurulu üyeleri sorumluluk davasını birbirlerine karşı koz olarak kullanabilirler.

Anonim şirketin dava açabilmesi için genel kurul tarafından olağan karar yeter sayı ile karar alınması gerekir. TK' ya göre kararın alınmasından itibaren 1 ay içinde davanın açılması gerekiyordu. TTK' da bu hüküm kaldırılmış, herhangi bir süre öngö-

rülmemiştir. Ancak karar alındıktan sonra en kısa süre içinde dava açılması gerekir³².

Gündeme bağlılık ilkesinin YK üyeleri aleyhine açılacak sorumluluk davası açısından geniş yorumlamak gerekir. Eğer gündemde sorumluluk ile ilgili bağlantılı maddeler varsa yöneticiler aleyhine sorumluluk davası açılabilmesine karar verilebilmelidir³³. Benzer yönde Arslanlı⁴⁰ özel denetçi tayin edilmiş ve gündemde verilecek rapor üzerine görüşme yapılacağı belirtilmişse, aynı gündemle YK üyelerine karşı sorumluluk davası açabileceği fikrindedir. Yargıtay ise konuyu gündeme bağlılık ilkesinin kapsamı dışında saymış ve gündemde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu doğuracak bir madde varsa, sorumluluk davası için ayrıca bir gündem maddesine gerek olmadığına hükmetmiştir³⁴.

Genel kurul kararı, özel dava şartı olmakla birlikte dava açıldığı sırada mevcut değilse, mahkeme davayı usulden reddetmek yerine tamamlanabilir bir dava şartı olduğu için kararın alınması için süre vermesi gerekir³⁵. Mahkeme kararında sürenin kesin olduğuna hükmetmemiş ve süresinde karar alınmamışsa ikinci bir süre vermek

---

³² Ayan, s. 202.

³³ Çamoğlu, s. 118. ⁴⁰ Arslanlı, s. 204.

³⁴ 11 HD. 3969/830 ve 13.06.1985 T. (bkz. Eriş, s. 1814).

³⁵ Doğanay, Sonradan İcazet, s. 710; Çamoğlu, s. 119; Ayan, s. 201-202; Kendigelen, Cilt II, s. 111.

zorundaydı³⁶. Ancak HMK' nın 115/2. maddesi uyarınca dava şartı eksikliği halinde verilecek ilk süre kesin süre olacaktır. Burada genel kurul kararı tescil ve ilan edilmemiş olsa dahi dava şartı tamamlanmış kabul edilmelidir. Ayrıca tescil talebi, Ticaret Sicili tarafından reddedilmiş olsa da, ilanı zorunlu olan kararlardan olmadığı için dava şartı gerçekleşmiş olur⁴⁴.

TTK 375. maddenin (f) bendi uyarınca genel kurul kararlarını uygulama görevi yönetim kuruluna bırakılmıştır. Bu sebeple sorumluluk davasında, şirketi kural olarak yeni YK üyeleri seçilmişse bu üyeler; yeni üyeler seçilmemişse davalı olmayan YK üyeleri temsil eder. Ancak bütün üyelere karşı sorumluluk davası açılacak ve üyeler görevinin başında ise şirketi kimin temsil edeceği tartışmalıdır. Burada bir görüş TK döneminde, bir aylık dava açma süresi geçtikten sonra, sorumluluk davasının denetçiler tarafından açılacağı hükmünü kıyasen uygulayarak bütün yönetim kurulu üyelerine karşı sorumluluk davası açılacaksa, bu davanın denetçiler tarafından açılacağı yönündeydi³⁷. Ancak TTK ile birlikte denetçilerin organ olma vasfı kalktığı için bu görüş dayanağını yitirmiştir³⁸. Diğer bir görüş mahkeme tarafından atanacak kayyım aracılığıyla davanın sürdürülmesi gerektiği yönündedir³⁹. Üçüncü görüş davanın açılması ve yürütülmesi konusunda GK kararı ile temsilci atanması gerektiği yönündedir⁴⁸. Kanımızca şirket menfaati ve daha hızlı bir çözüm olması sebebiyle GK kurul tarafından davanın açılması için temsilci atanması yerinde olacaktır.

3.1.2 Pay Sahibinin Dava Açması

3.1.2.1 Doğrudan Zarar

Pay sahibinin malvarlıklarının aktif kısmında yönetim kurulu üyelerinin eylemleri sebebiyle azalma oluşması yahut malvarlığında oluşması beklenen artışa engel olunması halinde, pay sahibi, kendi adına ve elbette tazminatın kendisine ödenmesi

---

³⁶ 11. HD. 7746/2 ve 14.01.2002 T. (bkz. Eriş II 2018 s.). ⁴⁴ Yasaman, s. 134.

³⁷ Mimaroglu, s. 112; Atan, s. 40.

³⁸ Ayan, s. 203.

³⁹ Çamoğlu, s. 122; Altaş, s. 808; Yıldırım, s. 173; Arslan, s. 119. ⁴⁸ Ayan, s. 203; Pulaşlı, s. 2140.

talebiyle dava açabilir. Zarar gören her pay sahibinin dava açma hakkı birbirinden bağımsızdır. Eğer aynı işlem sebebiyle birden fazla pay sahibi zarar görmüş ise; HMK' nın 166.

maddesi uyarınca davaların birleştirilmesi uygun olur.

Pay sahibinin doğrudan zararına istinaden dava açabilmesi için dava açıldığı tarihte veya dava süresince pay sahibi sıfatının devamının gerekli olup olmadığı tartışmalıdır. Bir görüş davanın açıldığı tarih ile devamı sırasında pay sahibi sıfatına sahip olmasının önemli olmadığı yönündedir. Katıldığımız bu görüşe göre önemli olan zararın varlığı ve kimin uhdesinde kaldığıdır⁴⁰. Diğer görüş ise davanın açıldığı sırada pay sahibi sıfatının olması, ancak davanın sonuna kadar bu sıfatlarının bulunmasının önemli olmadığıdır⁴¹.

3.1.2.2 Dolayısıyla Zarar

3.1.2.2.1 Pay Sahibinin Hukuki Konumu

Pay sahibinin dolayısıyla zararı için açtığı davada, sıfat sahibi mi olduğu yoksa HMK 53. madde uyarınca davayı takip yetkisine mi sahip olduğu doktrinde tartışmalıdır. Bir görüş pay sahiplerinin dolayısıyla zarar gören olarak sıfat sahibi olduğu ve bu sebeple şirketin dava açma hakkından bağımsız bir dava hakkı verildiği yönündedir⁴².

Bizimde katıldığımız diğer fikir, pay sahibine davayı takip yetkisinin verildiğidir⁴³.

Şekli taraf teorisine göre taraf kavramı, ihtilafli maddi hukuk ilişkisine göre belirlenmediğinden, “sıfat” kavramı, “taraf” kavramından ayrılmış ve bu teori çerçevesinde ayrı bir yargılama koşulu olarak “dava takip yetkisi” kavramı

⁴⁰ Akdağ Güney, s. 130-131.

⁴¹ Çamoğlu, s. 138.

⁴² Tekinalp, Tek Kişi, s. 294; Akdağ Güney, s. 120-121; Yasaman, s. 109; Kılıçoğlu, s. 315-316.

⁴³ Pekcanitez/Taş Korkmaz, Pekcanitez Usul, s. 598; Çamoğlu, 137.

geliştirilmiştir⁴⁴. Sıfat, ihtilafı maddi hukuki ilişkinin süjesi olup olmadığı ile ilgilidir⁴⁵. Bu sebeple sıfatın varlığı veya yokluğu esasa ilişkin verilen kararlarla anlaşılır⁴⁹. Sıfatın yokluğu halinde dava esastan reddedilir⁴⁶.

Davayı takip yetkisi, davayı kendi adına yürütebilme ve kendi adına esas hakkında hüküm alabilme yetkisidir⁴⁷. Bu yetkiye hukuki ilişkinin tarafı ise bağımlı takip yetkisi, hukuki ilişkinin tarafı dışındaki bir kişi ise bağımsız davayı takip yetkisi denir^{48,49}. Bağımsız davayı takip yetkisi ayrıca dava yetkisi olarak tanımlanır⁵⁰. Dava yetkinliği, kanundan doğan ve iradi dava yetkinliği olarak ikiye ayrılır; Kanundan doğan dava yetkinliği, hukuki ilişkiye yabancı kişiye davayı takip yetkisinin devredilmesinin kanunda açıkça yazılı olduğu hallerdir. Kanundan doğan dava yetkinliği kendi içinde iki gruptan oluşur; Birinci grup görevi gereği dava yetkinliğine sahip olanlardır. Bunlara örnek olarak İİK 226. maddeye istinaden iflas idaresi, TMK 592. maddeye istinaden terekenin idaresi için görevlendirilen kimse gösterilebilir⁵¹. Diğer grup ise kanun koyucu tarafından hak sahibi olmadığı halde dava takibi konusunda yetki verilen kişilerden oluşur⁵². Bunlara İİK 245. maddeye göre 2. alacaklılar toplantısında neticelendirilmesine lüzum görülmeyen bir iddianın takibi hakkının talepte bulunan alacaklılardan birine devri hali⁵⁶, Kat Mülkiyeti Kanununun 35. maddesine göre apartman yöneticisinin kat maliklerinin kat mülkiyetine ilişkin

---

⁴⁴ Yargıtay 23. HGK. 1770/6968 ve 05.11.2014 T. "...Şekli taraf kuramının kabulünün sonucu olarak ortaya çıkmış ve sözü edilen kuramı tamamlamak amacıyla geliştirilmiştir. Davayı takip yetkisi, maddi hukuktaki tasarruf yetkisinin usul hukukundaki karşılığını oluşturur. Ayrıca, bu kavram, davada taraf olmadığı hâlde kanun gereği taraf gibi davranmakla görevli kılınmış olanların hukuki konumlarının açıklanmasında başvurulan bir kavram konumundadır. Kural olarak taraf ehliyeti ve dava ehliyeti bulunan kişinin dava takip yetkisi vardır. Ancak bazı istisnai durumlarda davada taraf olarak gösterilen kişinin taraf ve dava ehliyeti olmasına rağmen dava takip yetkisi olmayabilir. Örn: Hakkında iflas kararı verilen kişinin taraf olduğu hukuki davalarda da istisnai durumlar dışında davayı takip yetkisi iflas idaresine aittir..." [Sinerji İçtihat Bankası].

⁴⁵ Alagonya/Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 121; Alagonya, s. 138; Pekcanitez/Taş Korkmaz, Pekcanitez Usul, s. 607; Börü, s. 255; Hanağası, s. 165. ⁴⁹ Gören Ülkü, s. 112.

⁴⁶ Pekcanitez/Taş Korkmaz, Pekcanitez Usul, s. 613; Börü, s. 255; Alagonya, s. 138.

⁴⁷ Alagonya/Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 117; Pekcanitez/Taş Korkmaz, Pekcanitez Usul, s. 593; Börü, s. 258.

⁴⁸ Pekcanitez/Taş Korkmaz, Pekcanitez Usul, s. 593; Postacıoğlu/Altay, s. 285-291; Hanağası, s.

⁴⁹ ; Börü, s. 258; Deren Yıldırım, s. 24.

⁵⁰ Pekcanitez/Taş Korkmaz, Pekcanitez Usul, s. 596; Deren Yıldırım, s. 28.

⁵¹ Pekcanitez/Taş Korkmaz, Pekcanitez Usul, s. 597.

⁵² Pekcanitez/Taş Korkmaz, Pekcanitez Usul, s. 599.⁵⁶
Deren Yıldırım, s. 103.

borçları için dava veya takip başlatması örnek gösterilebilir. Aynı konuda bir açıdan görev gereği takip yetkisi, diğer açıdan kanundan doğan takip yetkisinin olduğu güzel bir örnek ise TMK 702. maddedir. Elbirliği mülkiyette, malikler mecburi dava arkadaşlarıdır. Bu sebeple mülkiyete ilişkin bir dava açacaklarında tüm maliklerin birlikte hareket etmesi gerekir⁵³. Eğer mirasçılarının tamamı tarafından dava açılmamış ise diğer mirasçılar davaya katılmalıdır. Diğer mirasçılar davaya katılmıyor ise mahkeme tarafından tereke temsilcisi atanır⁵⁴. Atanan tereke temsilcisi, açılmış olan davaya görevden ötürü dava yetkini olarak devam eder⁵⁵. Elbirliği mülkiyette, mülkiyete ilişkin açılacak davalarda temel kaide bütün maliklerin birlikte hareket etmesi olsa da, TMK 702/4. fıkrası ile bu duruma bir istisna getirilmiştir. Maddeye göre her malik, topluluğa giren hakların korunmasına yönelik olan davaları, diğer mirasçılarının onayı olmaksızın açabilir. Açılan bu davanın müspet etkilerinden diğer mirasçılar yararlanır. Burada davayı açan mirasçı, kanundan doğan dava yetkinidir⁶⁶.

Sıfat ile davayı takip yetkisi aynı kişide birleşiyorsa, dava sonucunda elde edilecek menfaat davacının malvarlığında ortaya çıkar⁵⁶. Örneğin; anonim şirketin yönetim kuruluna karşı açtığı sorumluluk davasında, şirket, hem sıfat sahibi hem de davayı takip yetkisine sahiptir. Ancak sıfat ile davayı takip yetkisi aynı kişide birleşmiyorsa, dava yetkini sübjektif hakkın tarafları dışında bir kişi olmasına rağmen, davanın kazanılmasında “dolaylı bir menfaati” vardır. Mesela İİK 94/3. fıkraya göre takip borçlusunun reddetmediği bir miras veya başka bir suretle iktisap eyleyip henüz tescil ettirmediği bir mülkiyet veya diğer ayni hakkı varsa, borçlu namına tescili alacaklı tarafından istenebilir. Bu talebin istenebilmesi için icra dairesi takip yetkisini alacaklıya verir⁵⁷. İİK’ dan bir diğer örnek İİK 120. maddedir; bu

⁵³ Alangoya, Dava Ortaklığı, s. 101.

⁵⁴ Yargıtay 1. HD. 2014/20285 E. 2017/1186 K. ve 13.03.2017 T; Yargıtay 14. HD. 2016/13807 E. ⁵⁹ /173 K. ve 11.01.2017.

⁵⁵ Deren Yıldırım, s. 90; Topuz/Topuz, s. 65.⁶⁶ Topuz/Topuz, s. 65.

⁵⁶ Hanağası, s. 190.

⁵⁷ Yargıtay 23. HGK. 1770/6968 ve 05.11.2014“ Kanun koyucu çeşitli düzenlemelerle hukuki ilişkinin tarafı olmayan üçüncü kişilere davayı takip yetkisi tanımıştır. Hakka yabancı bir kişinin, dava takip yetkisi ile donatılmasına hukukumuzdan pek çok örnek verilebilir: İcra ve iflas hukukunda, alacaklı, borçlunun henüz tapuya tescil ettirmediği bir taşınmazını borçlu adına tescil ettirmek için icra dairesinden dava açma yetkisi verilmesini isteyebilir. İcra dairesi uygun bulursa alacaklıya dava takip yetkisi verilmiş olur (İİK m.94.2). Borçlunun üçüncü bir kişideki alacağını haczettiren alacaklı, bu alacağı tahsil için dava açabilir. İcra dairesinin, burada da alacaklıya vereceği belge üzerine alacaklı,

maddeye göre takip alacaklıları, takip borçlusunun alacaklısına karşı sahip olduğu dava hakkının kullanılmasını üzerlerine alabilirler. Takip yetkisinin devralınması suretiyle açılacak davada, alacağın takip borçlusuna ödenmesi talep edilmelidir. Ancak İİK 120/3. fıkranın sağladığı imkanla takip alacaklısı, elde edilecek paradan öncelikle kendi alacağını tahsil edecektir⁵⁸. İİK

120/3. fıkra olmasaydı da takip alacaklısının, alacağını tahsil edebilmesi açısından davayı takip yetkisini devralıp, bu davayı açmakta dolaylı bir menfaatinin olduğu söylenebilirdi⁵⁹. Ancak diğer yandan takip alacaklısı bu alacak ilişkisine göre 3. bir kişidir. Yargıtay ise 1956 yılında vermiş olduğu bir kararında 3. kişiye “dolayısıyla bir menfaate dayanarak” davayı takip yetkisini vermiştir⁶⁰. Yargıtay, bir başka kararında ise müşterek mülkiyette ¼ hisseye sahip olan bir ortağın, ¾ hisseye malik olan diğer hissedarlar adına, tapu tescil davası açmakta menfaati olduğunu belirterek davayı takip yetkisi tanımıştır⁶¹.

Pay sahiplerinin, yönetim kurulunun eylemleri sebebiyle şirketin zarara sokulmalarından ötürü dolayısıyla zararı olduğu açıktır⁷³. Bu doğrultuda pay sahibinin dolayısıyla zararını talep etmesi bakımından, doğrudan hukuki menfaati vardır. Ancak pay sahibinin TTK 555. maddeye dayanarak açtığı davada, şirketin tüm zararını talep etmesi gerekir. Şirketin tüm zararını talep etmesinde ise doğrudan hukuki menfaati olmadığı için kanun koyucunun pay sahibine sıfat tanıdığı görüşüne katılmamaktayız. Bu noktada tez konumuz haricinde dolayısıyla zararın giderileceği örnekleri incelediğimizde tespitimizi destekleyen şu sonuca varmaktayız: Bir fiil nedeniyle doğrudan zarara uğrayan kişi, pek tabii ki uğradığı zararın kendisine verilmesi talebinde bulunabilir. Bu fiil neticesinde dolayısıyla zarar gören kişi ise kendi uğradığı zarar miktarının yine kendisine verilmesini talep edecektir⁶⁷. Burada hem doğrudan zararın istenildiği hem dolayısıyla zararın istenildiği davada, davacılar sıfat sahibidirler.

---

dava takip edebilecektir (İİK m. 120). Bu da dava takip yetkisi sayesinde mümkün olmaktadır.”[Sinerji İçtihat Bankası].

⁵⁸ Kuru, s. 633.

⁵⁹ Hanağası, s. 188.

⁶⁰ İBK 14/13 11.2.1956 (RG, 05.06.1959, S. 10223).

⁶¹ HGK 10.01.1968 8-1083/8; Pekcanitez, Pekcanitez Usul, s. 598.

⁷³ Dolayısıyla zarar için detaylı bilgi için bkz. s. 11-13. ⁶⁷ Örnekler için bkz. s. 12.

Konumuz açısından pay sahibi, şirketin doğrudan zararının şirkete verilmesini istemektedir. Burada pay sahibinin sorumluluk davasında kendi uğradığı dolayısıyla zarar miktarını aşan kısım bakımından, doğrudan bir hukuki menfaati yoktur. İşte yukarıda Yargıtay kararlarında yer aldığı gibi davacı, dava dışı şirketin zararının giderilmesini sağladığı için dolaylı menfaati vardır. Dolaylı menfaati olduğu için kanun koyucu pay sahiplerine davayı takip yetkisini vermektedir. Bir başka deyişle, talep edilen tüm zararın içerisinde yer alan pay sahibinin dolayısıyla zararı, pay sahibine davayı takip yetkisinin verilmesi için gereken dolaylı menfaatin oluşmasını sağlamaktadır. Tıpkı yukarıda detaylı anlatıldığı üzere elbirliği mülkiyette, maliklerden herhangi birinin topluluğa giren hakların korunması yönünden, bütün ortakların yararlanacağı şekilde davayı takip yetkisi ile dava açabilmesi gibidir.

3.1.2.2.2 Talebin Şirket Hesabına Yapılması

Pay sahibinin sıfata sahip olduğu fikrini savunanlar, tazminatın şirkete verilmesi talebi konusunda iki gerekçe sunmaktadırlar: İlk gerekçe, zararın şirket bünyesinde gerçekleşmesi, ortakların malvarlığında somutlaşmamasıdır⁶². İkinci gerekçe ise ortağın kendi payına düşen zararının hesaplanmasının güçlüğüdür⁶⁹. Kanımızca şirketin zararının oluşması suretiyle pay değeri azaldığı için zarar ortakların malvarlığında somutlaşmaktadır. Diğer yandan pay sahibinin zararının hesaplanmasının güç olduğu fikrine katılmamaktayız. Çünkü; şirketin zararının tespiti ve bu tespit edilen zararın, davacı pay sahibinin payı oranına oranlanması ile pay sahibinin dolayısıyla uğradığı zarar bulunabilir. Hatta Yargıtay bir kararında⁶³, verdiği kararın gerekçesini örnekle izah ederken, şirketin toplam zararını pay oranına oranlayarak pay sahibinin uğradığı dolayısıyla zararı tespit etmiştir. Yargıtay kararına⁶⁴ konu olan ilginç bir karar ise şu şekildedir; davacı pay sahipleri, şirketin

---

⁶² Yasaman, s. 109. ⁶⁹

Çamoğlu, 136.

⁶³ Yargıtay 1. HD. 2329/2988 ve 11.06.1981 T. "...ortak 50.000 liralık bir zarara uğradığını ispat etmiş olsa, ve bu tazminat şirkete verilse, şirketin 100 ortağı olduğu kabul edilecek olursa, ortağın eline uğradığı 50.000 liralık zarar karşılığı 500 lira geçecektir ki bunun da kabul edilecek bir sonuç olmadığı meydandadır." [KAZANCI İÇTİHAT BANKASI].

⁶⁴ Yargıtay 11. HD. 2003-13387/7567 ve 06.07.2004 T. "Davalının eylemi nedeniyle şirket zarara uğradığından şirket ortaklarının açtığı davada tazminatın davacılara değil, şirkete verilmesine karar verilmelidir. Yerel mahkemece hisseler oranında ödemeye karar verilmesi isabetsizdir." [KAZANCI İÇTİHAT BANKASI].

tüm zararını payları oranında kendilerine verilmesini talep etmişlerdir. Yerel mahkeme bu talebi kabul ederek, zararın miktarını tespit ettikten sonra hisseler oranında pay sahiplerine verilmesine hükmetmiştir. Yargıtay tarafından haklı olarak bozulan kararı göz önüne aldığımızda pay sahiplerinin dolayısıyla zararının hesaplanmasının güç olmadığı kanısındayız. Bizimde katıldığımız pay sahibinin takip yetkisine sahip olduğu görüşüne göre zaten hüküm şirket hakkında kurulmalıdır. Çünkü; dava yetkini talebi sıfat sahibi hesabına yapar⁶⁵. Bu durum “davayı takip yetkisi” kavramı içinde yer alan temel kaidedir.

Dolayısıyla zarara istinaden pay sahibinin açtığı davada, tazminatın kendisine ödenmesini talep etmesi halinde ne yapılması gerektiği konusunun irdelenmesi gerekir. HMK 297/2. fıkraya göre dilekçenin talep sonucunda yazılı her isteğin hükümle karşılanması gerekir. Bu sebeple davacı asıl talebini ve yan taleplerini açıkça ortaya koymalıdır. Talep sonucunun açık olmaması veya çelişki bulunması halinde, bunun dava dilekçesinin diğer bölümlerinde yazılanlar doğrultusunda yorumlanıp, davacının neyin hüküm altına alınmasını istediğinin tespit edilmesi gerekir⁶⁶. Eğer sunulan dilekçelerden talep anlaşılamiyor veya çelişkiler giderilemiyorsa, hakim HMK’ nın 31. maddesine göre maddi veya hukuki açıdan belirsiz hususları aydınlatması için davacıdan beyanda bulunmasını talep edecektir.

Davacı, zararı doğrudan zarar olarak nitelendirmiş ve bu sebeple kendisine verilmesini istemiş ise durum farklı olacaktır. Şöyle ki; HMK 141. maddeye göre davacı, cevaba cevap dilekçesi verdikten sonra davasını genişletemez veya değiştiremez⁸¹. Bunun tek istinası ise HMK 141. maddeye göre ön inceleme duruşmasına karşı tarafın mazeretsiz olarak gelmemesi halinde, diğer tarafın iddia veya savunmalarını değiştirebilme veya genişletebilme yetkisidir. Layihalar aşamasında sunulan dilekçelerin içeriğine bakıldığında, davacı, zararın nitelendirmesinde hataya düşmüş ve bu hata sebebiyle tazminatı kendisine istemiş ise davanın reddedilmesi gerekir. Yargıtay’ın görüşü ise davacıya tazminatın kime

---

⁶⁵ Pekcenitez/Taş Korkmaz, Pekcanitez Usul, s. 601; Hanağası, s. 167; Deren Yıldırım, s. 27.

⁶⁶ Pekcanitez, Pekcanitez Usul, s. 1150; Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 289.⁸¹Detaylı bilgi için bkz. Kaya/Akcan, s. 123-142.

istendiği yönünde beyanda bulunması için süre verilmesi gerektiği yönündeydi⁶⁷⁶⁸. Ancak daha sonra görüş değiştirerek davacının dolayısıyla zarar için tazminatın kendisine verilmesini talep ettiğinde davanın reddedilmesi gerektiğine hükmetmiştir⁶⁹.

70

3.1.2.2.3 Def'i ve İtirazların İleri Sürülmesi

Davalı yönetim kurulu üyelerinin dolayısıyla zarara istinaden pay sahibinin açtığı davada, şirkete ait olan def'i ve itirazları ileri sürüp süremeyeceği hususunu iki ayrı şekilde incelemek gerekir. Birincisi pay sahibinin sıfat sahip olduğu fikrinde olanlara ve ikinci olarak bizimde katıldığımız dava yetkini olduğu fikrine göre incelemek gerekir. Pay sahibine sıfat tanındığı kabul edilirse, şirketten bağımsız bir dava hakkı olduğu için davalı ancak pay sahibine karşı olan def'i ve itirazları ileri sürebilir⁷¹. Dava yetkinliği olarak kabul edildiğinde ise davada şirketin sıfatı kullanıldığı için davalı, şirkete karşı sahip olduğu def'i ve itirazlarını sunabilir⁷⁷. Sorumluluk davasında pay sahibinin dava yetkini olduğunu kabul ettiğimiz için davalı, şirkete sahip olduğu def'i ve itirazları ileri sürebilecektir. Bunun arka planında ise talebin, tüm zararı kapsamı yatmaktadır.

İbra konusunda ise TTK 558. madde ile özel bir düzenleme yapılarak, ibraya olumlu oy veren kişinin dava hakkının ortadan kalktığı açıkça belirtilmiştir. Öncelikle düzenlemenin lafzı hatalıdır. Pay sahibine “dava hakkı” değil “davayı takip yetkisi”

---

⁶⁷ Yargıtay 11. HD. 5650/6933 ve 15.06.2010 , Yargıtay 23. HD. 642/1273 ve 22.02.2012 T, Yargıtay

⁶⁸ . HD. 642/1273 22.02.2012 T [Kazancı İçtihat Bankası].

⁶⁹ Yargıtay 11. HD. 2012-10318 E. ve 13.05.2013 T. “Davacının ileri sürdüğü iddialar davacının dolayısıyla zararı niteliğinde bulunduğundan bu durumda tazminatın şirkete verilmesi şeklinde açılması gerekirken davacıya ödenmesi şeklinde talepte bulunması doğru bulunmadığından ve davanın reddine ilişkin olarak verilen karar sonucu itibarıyla doğru bulunmamıştır.” Yargıtay 11. HD. 380/1524 ve 09.02.2015 T. “Somut olayda, davacı vekilince hükmedilecek tazminatın müvekkili olan davacıya ödenmesi talep edilmiş olup mahkemece bu husus nazara alınarak davalılardan biri yönünden açılan davanın reddine karar verilmesi gerekirken kabulü doğru olmamıştır.” Yargıtay 11. HD. 2015-14405/6410 ve

⁷⁰ .06.2016 T. “...Davacıların ise tazminatın doğrudan kendilerine ödenmesini talep ettiği gerekçesiyle davanın reddine karar verilmesi yerinde ise de...” [Sinerji Mevzuat ve İçtihat Bankası].

⁷¹ Alacaklıların ve pay sahiplerinin bağımsız bir dava hakkı olduğu ve şirket tarafından alınan ibra kararının bu davalarda ileri sürülemeyeceği hakkında bkz. Aydemir, s. 1072-1074; Oral, s. 125-126. ⁷⁷ Yongalık, s. 52.

verilmiştir⁷². Diğer yandan ilk bakışta ibraya olumsuz oy veren ve bunu tutanağa geçiren pay sahibinin, sırf oy çokluğu ile ibra kararı alındığı için davayı takip edememesi ve dolayısıyla zararını giderememesi hakkaniyete aykırı görünmektedir. Ancak doğru sonuca varmak için davacının talebini önemle irdelemek gerekir: Talep, davacının uğradığı dolayısıyla zarar değil, şirketin uğradığı tüm zarardır. Diğer bir deyişle olumsuz oy veren pay sahibine, ibra kararına olumlu oy veren pay sahiplerinin dolayısıyla zararını gidermesi için davayı takip yetkisi verilmektedir. Kanımca ibra kararına olumsuz oy veren pay sahiplerine, yalnızca kendi uğradıkları dolayısıyla zararın tazmini için sıfat tanınması gerekirdi. Böyle bir durumda sıfat sahibi olarak uğradığı dolayısıyla zararın kendisine ödenmesini talep ettiği için ibra kararı da dahil olmak üzere şirkete karşı olan tüm def'i ve itirazlar ileri sürülemeyecekti.

İbra kararının yukarıda izah edilen etkilerini doğrabilmesi açısından ibra kararının kapsamının irdelenmesi gerekir. İbranın kapsamı, kişi ve konu olarak ikiye ayrılır: Kişi bakımından ibra kararı aksi belirtilmediği sürece tüm yönetim kurulu üyelerini kapsar. Konu bakımından ise genel bir ibra kararı alınamaz. İbra kararının alındığı genel kurulda açıkça konuşulan ve tartışılan, yönetim kurulu veya denetçi tarafından

sunulan raporlarda yer alan konuları kapsar⁷³.

Şirketin kuruluşundan veya sermaye artırımından doğan sorumluluklarda TTK 559. madde ile genel kaideye istisna getirilmiş ve şirketin tescilinden itibaren 4 yıl geç-medikçe sorumluluğun kaldırılamayacağı düzenlenmiştir.

3.1.2.2.4 Payın Devri

Pay sahibinin davayı takip yetkisi sebebiyle davayı açtığı ve yürüttüğünü dikkate aldığımızda, payını davadan önce veya devamı sırasında devretmesi halinde davayı takip yetkisinin noksanlığı oluşacaktır. HMK 114/1. fıkrasında davayı takip yetkisi, dava şartı olarak kabul edilmiştir. HMK' nın 115. maddesine göre ise mahkeme dava şartlarının mevcut olup olmadığını davanın her aşamasında re' sen

⁷² Detaylı bilgi için bkz. s. 16-19.

⁷³ Detaylı bilgi için bkz. Ayan, s. 255-257; Zülfü Ötügen, s. 47-53; Aydemir, s. 1082; Oral, s. 32-35.

araştırır. Eğer dava şartı eksikliği varsa ve bu giderebilecek bir eksiklik ise, eksikliğin giderilmesi için süre verir. Verilen sürede eksiklik giderilmemiş veya giderilemeyecek bir eksiklik mevcutsa dava usulden reddedilir⁷⁴. Pay sahipliğinin davadan önce veya sonra devri hali giderilemeyecek bir eksiklik olduğundan hakim tarafından süre verilmeden davanın usulden reddi gerekir.

Pay sahibinin sıfat sahibi olduğu fikrini savunanlar ise davadan önce veya dava sırasında pay sahipliği sıfatının korunması gerektiğini; aksi halde davanın düşeceğini belirtmektedirler⁸¹. Kanımızca varılan sonuç hatalıdır. “Davanın düşmesi” kavramı Türk Ceza Kanunu’nun dördüncü bölümünde düzenlenmiş bir kavram olup Hukuk Muhakemeleri Kanunu açısından böyle bir kavram bulunmamaktadır.

3.1.2.2.5 Kesin Hüküm Sirayeti

Kesin hüküm tarafları, konusu ve sebebi aynı olan bir davanın açılmış, karara bağlanmış ve kesinleşmiş olmasıdır⁷⁵.

Pay sahibine sıfat tanındığı fikrinde olanlar için şirketin açtığı dava, pay sahibinin açacağı dava bakımından kesin hüküm teşkil etmez⁸³. Davaların konusu ortaklığa verilmek üzere zararın tümü olduğu için aynıdır. Zarardan sorumluluk, yöneticiler ile şirket arasında bulunan sözleşmenin ihlaline dayandığı için davaların sebebi aynıdır. Ancak ortakların dolayısıyla zarar sebebiyle açtığı davada, davacı ortak, dava yetkini olarak değil maddi hukuk ilişkisinin bir tarafı olarak davayı açmaktadır. Bu sebeple tarafların ayniyetinden söz etmek mümkün değildir⁷⁶.

Katıldığımız görüşe göre pay sahibi TTK 555. maddeye istinaden açtığı davada, dava yetkini olarak bulunmaktadır. Dava yetkini, taraf olarak davayı kendi

⁷⁴ Pekcanitez/Taş Korkmaz, s. 604-605; Alagonya/Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 121. ⁸¹ Akdağ Güney, s. 132; Çamoğlu, s. 137; Kırkan, s. 106.

⁷⁵ Atalı, Pekcanitez Usul, s. 2060-2062; Postacıoğlu/Altay, s. 772-802. ⁸³ Aksi yönde bkz. Domaniç, Uygulama, s. 377.

⁷⁶ Çamurcu, s. 185.

adına yürütür ancak hüküm, maddi hukuk ilişkisinin tarafı olan yani sıfat sahibi kişi açısından bağlayıcıdır⁷⁷. Temel kaide bu olmakla birlikte, dava yetkinine münhasıran davayı takip yetkisi verilmemiş ise dava yetkinin açtığı dava, menfi bir etki yaratmaz⁹⁴. Diğer bir deyişle davacı pay sahibinin yanı sıra, şirketin ve davacı olmayan pay sahiplerinin davayı tasarruf yetkisi olduğu için davacının davayı kaybetmesi, şirket ve davacı olmayan pay sahipleri açısından kesin hüküm teşkil etmez.

Nihai olarak her iki farklı görüşe göre kesin hükmün tesiri aynı sonuca varmaktadır. Bu durum yöneticilerin, ortaklar ve alacaklılar bakımından açılacak tazminat davaları ile taciz edilebileceğini düşündürtebilir⁸⁶. Ancak tazminatın şirkete ödenmesi, davanın kaybedilmesi halinde yargılama ve vekalet ücretinden sorumluluğun davacıda olması, temelsiz dava açılmasını engeller. Diğer yandan kesin hükmün sirayeti kabul edilecek olursa, art niyetli pay sahipleri sorumluluk davası açıp, açılan sorumluluk davasını bilerek kaybedilebilir. Bu durumda şirketin veya diğer pay sahiplerin dava açması yolunu kapatılabilecektir.

3.1.2.2.6 Yargılama Gideri ve Vekalet Ücreti

Hüküm davanın tarafları hakkında verilir. Hükmün içeriğine dahil olan yargılama giderleri, HMK 326. maddeye göre davada haksız çıkan tarafa yükletilir. Yargılama giderleri, hem davayı kazanan tarafın daha önce avans olarak ödediği hem de devlet hazinesince peşin olarak ödenen giderlerdir. Ayrıca davayı kazanan taraf, kendisini bir vekil vasıtasıyla temsil ettirmiş ise, haksız çıkan taraf yargılama gideri olarak vekalet ücretine mahkum edilir⁷⁸. Davada talep kısmen kabul edilmiş ise HMK 326/2. fıkraya göre haklılık durumu gözetilerek yargılama giderleri taraflar arasında paylaşılır⁷⁹. Genel kaide olan davayı kaybedenin yargılama ücretinden sorumlu olacağı prensibinin istisnaları mevcuttur: HMK 327. maddeye göre gereksiz yere davanın uzamış olmasına sebep olan taraf, davayı kazansa dahi bazı yargılama

⁷⁷ Deren Yıldırım, s. 24; Pekcanitez/Taş Korkmaz, Pekcanitez Usul, s. 600.

⁹⁴ Alagonya/Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 120; Deren Yıldırım, s. 101.⁸⁶

Çamoğlu, s. 158.

⁷⁸ Atalay, Pekcanitez Usul, s. 2403-2405.

⁷⁹ Daha fazla bilgi için bkz. Postacıoğlu /Altay, s. 958-963; Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 712-723.⁸⁹ Tekianlp, s. 421, Pulaşlı, 2047.

giderlerinden sorumlu tutulabilir. HMK 312. madde ile davalının, davanın açılmasına sebebiyet vermemiş olması ve ilk duruşmada davayı kabul etmesi halinde yargılama ücretinden sorumlu olmaz. Hatta davanın tarafı olmayan kişiye yargılama ücretinin yükletildiği istisnai durumlar da vardır; HMK 328. maddeye göre taraf olmayan fer' i müdahil olarak davada yer alan kimse, yanında katıldığı taraf haksız çıkarsa, müdahale giderinden sorumlu tutulur.

HMK' da yer alan istisnalara, TTK 555/2. fıkrayı da gösterebiliriz. Şöyle ki; pay sahibinin dolayısıyla zarara istinaden açtığı dava sonucunda, yargılama ve vekalet ücreti davalıya yükletilemez ve hukuki yahut maddi sebepler haklılık gösterirse, yargılama ve vekalet ücreti davacı pay sahibi ile dava dışı şirket arasında hakkaniyete göre paylaşılır. Bu düzenleme pay sahiplerinin dava açmasını teşvik etme amacı ile getirilmiştir⁸⁹.

Pay sahibi dava yetkini olarak açtığı davada, davanın tarafıdır⁸⁰. Yukarıda belirttiğimiz gibi temel kural hükmün ancak taraflar arasında verilmesidir. TTK 555/2. fıkra ile sıfat sahibi kişinin dava hakkını kullanmamasına rağmen, pay sahibinin açtığı ve kaybettiği dava yüzünden yargılama giderlerini ödemekle yükümlü kılınmaktadır. İlk bakışta hakkaniyetsiz olduğu söylenebilir ise de, şirketin yargılama giderlerinden sorumlu olması için gereken iki önemli koşul kanımızca bu hakkaniyetsizliği gidermektedir: Birinci koşul, yargılama giderlerinin davalıya yükletilememesidir. Diğer bir deyişle davanın reddi yahut kısmi kabul kısmi ret halidir. İkinci koşul ise hukuki yahut maddi sebeplerin haklılığıdır¹⁰⁰. Bu iki koşulu

---

⁸⁰ Pekcanitez, Pekcanitez Usul, s. 600; Alagonya/Yıldırım/Deren Yıldırım, s. 119; Börü, s. 258. ¹⁰⁰ Yargılama giderlerinden sorumlulukta hakkaniyet ilkesi önemli bir kriterdir. TTK 555/2. fıkra da "maddi sebeplerin haklılığı" ibaresi aslında "hakkaniyet ilkesine" karşılık gelmektedir. Hakkaniyet ilkesinin kriter alınarak genel kaideden sapılan diğer bir örnek ise TTK 444. maddedir. Her pay sahibi TTK 438. maddeye istinaden bilgi alma veya inceleme hakkını daha önce kullanmak şartıyla, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını genel kuruldan talep etme hakkına sahiptir. Bu talep kabul edilirse, şirket tarafından denetçi atandığı için giderler şirket tarafından karşılanır. Talep kabul edilmezse, TTK 439. maddeye istinaden sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri veya payların itibari değeri toplamı en az bir milyon TL olan pay sahipleri üç ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atanmasını isteyebilir. Mahkemece özel denetçi atanmasına karar verilmesi için dilekçe sahiplerinin, kurucuların veya şirket organlarının, kanuna veya esas sözleşmeyi ihlal ederek, şirketi veya pay sahiplerini zarara uğrattıklarını ikna edici bir şekilde ortaya koymaları gerekir. Mahkeme, esas sözleşmenin veya kanunun ihlal edildiğine ikna olursa, masraflar şirkete ait olmak üzere özel denetçi atanır. Burada TTK 444. maddeye göre özel hal ve şartların haklılık göstermesi halinde, giderler kısmen veya tamamen istem sahibine yükletilir. ⁹¹ Moroğlu, s. 346.

bir arada değerlendirecek aslında bu hüküm tek halde uygulanır: Yönetim kurulu üyeleri gerçekten şirketi zarara uğratmasına rağmen sıfat sahibi şirket dava açmamış, dava yetkisini olarak davayı açan pay sahibi ise zararı tam olarak hesaplayamadığından dava kısmi kabul ile sonuçlanmıştır. Bu durumda pay sahibinin davayı açmakta özünde haklılığı, onun yargılama giderlerinden doğan sorumluluktan kurtulmasını sağlamaktadır. Örnek tatbik edilirken, HMK 107. madde ile davacı pay sahibinin belirsiz alacak davası açma imkanı olduğu düşünülmeli ve buna rağmen somut durumda haklılığı varsa yargılama giderlerinden sorumlu tutulmamalıdır.

Moroğlu, kısmi kabul halinde, hükmedilen tazminat tutarından fazla olmamak kaydıyla giderlerden şirketin sorumlu olmasının; davanın kabulü halinde, tazminatı alacak olan şirketin yargılama giderlerinden sorumlu olması gerektiği fikrindedir⁹¹. Yargılama giderleri ile ilgili genel prensibe getirilen istisnanın amacı pay sahiplerinin dava açmasını teşvik etmektedir⁸¹. Bu sebeple davanın kabulü halinde, yargılama giderlerinden yönetim kurulu üyelerinin yerine sorumluluğu şirketin üzerine kaydırmak kanımca amaca uygun değildir.

Diğer yandan Ayan⁸² ise bu düzenlemenin alacaklıların şirketin zararının giderilmesi için açtığı sorumluluk davasında kıyasen uygulanması gerektiğini düşünmektedir. Kanımızca alacaklıların ancak şirketin iflası halinde dolayısıyla zararları için dava açabileceği ve kıyasen uygulandığında iflas masasında bir azalma olacağından kıyasen uygulamak yerinde olmaz.

3.1.2.2.7 Actio Pro Socio-Ortak Davası ile Farkı

Actio pro socio, Roma Hukukunda ortakların, şirket sözleşmesinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumlarında birbirlerine karşı açabildikleri ve Digesta da açıkça düzenlenmiş tek davadır⁸³. Actio pro socio, tarihsel süreç içerisinde bazı değişikliklere uğrayarak “ortak davasını” ortaya çıkarmıştır. Ortak davası ise iç ilişkiden kaynaklanan sosyal talepler için yönetici ve temsilci sıfatına haiz olsun veya olmasın teker teker ortaklar tarafından açılabilen ve dava sonucunda

⁸¹ Tekinalp, Tek Kişi, s. 293; Ayan, s. 280-281.

⁸² Ayan, s. 281.

⁸³ Yongalık, s. 33.

ifanın şirkete yapılmasının talep edildiği bir davadır⁸⁴. Actio pro socio ile ortaklık davasının en önemli farkı ortaklık davasında ifanın şirkete yapılması talep edilirken, actio pro socio da ortak, ifanın kendisine yapılmasını talep eder¹⁰⁶.

Doktrinde ortak davası ile actio pro socio kavramının aynı anlam için kullanıldığı sıkça görülmektedir. Bu açıdan doktrinde yeknesak bir kullanımdan bahsedilememektedir⁸⁵. Bu bölümde, ifanın şirkete yapılması talebini içermesi nedeniyle karıştırma ihtimali olunan ortak davası ile dolayısıyla zarara istinaden pay sahibinin açacağı sorumluluk davasının farkları üzerinde yoğunlaşacağız.

Ortaklık davası, şahıs şirketlerinde ortaklığın tamamına tanınmış bir dava hakkının hak sahiplerince kullanılmaması halinde, bir ortağın tüm ortaklar için açtığı davadır⁸⁶. Örneğin; TTK 128. madde uyarınca ortağın sermaye koyma borcunu yerine getirmemesi halinde, şirket sermaye koyma borcunun yerine getirilmesi için ifa davası açabilir. TTK 128/7. fıkra ile şahıs şirketlerinde bu davayı ortakların da açabileceğini düzenlemiştir. Ortaklık davasına diğer bir örnek ise kollektif şirketler ile ilgili olan TTK 255. maddedir: Bir ortağın kendisinden kaynaklanan nedenlerden dolayı şirketin feshini isteyebileceği hallerde, diğer ortakların tümü o ortağın şirketten çıkarılması yönünde karar alabilir. Eğer bu karar alınamıyorsa, her ortak ticaret mahkemesinden ortağın ayrılması yönünde karar alınmasını talep edebilir. Maddenin gerekçesinde TTK 255/3. fıkranın actio pro socio olduğu vurgulanmaktadır.

Kanımızca dolayısıyla zarara istinaden açılan sorumluluk davası, ortaklık davasının sermaye şirketlerinde düzenlenmiş bir örneği değildir. Her iki davada, davacı pay sahipleri, davayı, dava yetkini olarak yürütmektedirler⁸⁷. Bu sebeple ifanın kendilerine değil, şirkete yapılmasını talep etmeleri gerekir. Farklılaştıkları nokta ise

---

⁸⁴ Yongalık, s. 49; Tuncer Kazancı, 24. ¹⁰⁶ Yongalık, s. 48.

⁸⁵ Detaylı bilgi için bkz. Yongalık, s. 1-4.

⁸⁶ Tekinalp, s. 453; aksi yönde Tuncer Kazancı, s. 25; Yongalık, s. 35-36; Doktrinde ortak davasının şahıs şirketlerinin yanı sıra sermaye şirketlerinde de uygulanması gerektiği yönünde tartışmalar mevcuttur.

⁸⁷ Yongalık, s. 57; Tuncer Kazancı, s. 29-33. ⁹⁹ Tekinalp, s. 453.

ortak olsun veya olmasın, ortaklık ilişkisinden kaynaklanmayan talepler için açılan davanın ortaklık davası kapsamına girmemesidir. Şöyle ki; sorumluluk davanın davalısı yönetim kurulu üyesidir. Davalı olan yönetim kurulu üyesi, ortak olsa dahi sorumluluk davasının konusu yönetim kurulu üyeliği sebebiyle yüklenen yükümlülüklerin ihlalinden kaynaklanmaktadır. Kanımızca dolayısıyla zarara istinaden açılan sorumluluk davası, ortaklık davasının sermaye şirketlerinde düzenlenmiş bir örneği değildir⁹⁹. Misal; TTK 396. madde uyarınca yönetim kurulu üyelerine rekabet yasağı getirilmiştir. Maddeye göre yönetim kurulu üyeleri, genel kurulun iznini almaksızın, şirketin ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamayacağı gibi, aynı tür ticari işlerle uğraşan bir şirkete sorumluluğu sınırsız ortak sıfatıyla giremez. Yönetim kurulu üyeleri hakkında düzenlenen rekabet yasağı, şirket ortakları için düzenlenmemiştir. Hem ortak hem de yönetim kurulu üyesi olan birinin, rekabet yasağına aykırı davranması durumunda açtığı sorumluluk davasının temeli yönetim kurulu üyeliği sıfatıyla yüklenmiş yükümlülüğün ihlaline dayanır. Bu nedenle bu davaya ortak davası denemez.

3.1.3 Alacaklıların Dava Açması

Doğrudan uğradıkları zararlar bakımından sıfat sahibi oldukları için zararın kendilerine ödenmesi talebiyle dava açabilirler. Pay sahiplerinin doğrudan uğradıkları zarara istinaden açacakları dava için söylediklerimiz, alacaklıların doğrudan zararına istinaden açacağı dava bakımından geçerlidir⁸⁸.

TK' ya göre doğrudan ve dolayısıyla zararlar için alacaklılar sorumluluk davası açabilmekteydi. Ancak TTK ile birlikte alacaklıların dolayısıyla zararı için dava açabilmesi, şirketin iflas etmesi koşuluna bağlanmıştır. Böylelikle kanun koyucu şirketin iflas etmemiş olduğu hallerde, aktifin pasiften fazla olduğunu varsayarak, alacaklının dolayısıyla zararının oluşmayacağını kabul etmiştir. Bu fikre göre alacaklının dolayısıyla zararı oluşmadığı için, şirketin tüm zararını yine şirkete verilmesini istemesinde dolaylı da olsa menfaati kalmamaktadır. Bu sebeple davayı takip yetkisi yalnızca iflas halinde oluşmaktadır.

---

⁸⁸ Detaylı bilgi için bkz. s. 16.

Ülkemizde anonim şirketlerin büyük bir çoğunluğunda, pay sahipleri aynı zamanda yönetim kurulu üyesidir. Bu sebeple şirket zarar gördüğünde, pay sahibinin, dolayısıyla zarar sebebiyle dava açma ihtimali alacaklının açmasına göre düşük bir olasılıktır⁸⁹. Diğer yandan yönetim kurulu üyesine şirketin iflası halinde, iflas için başvurma yükümlülüğü getirilmiş olsa da uygulamada bu yükümlülüğün genelde yerine

getirilmediği ortadadır. Ayrıca şirket fiili olarak iflas etmiş olsa ve alacaklı iflas yolu ile takibe başlamışsa da iflas süreci uzun bir zaman almaktadır⁹⁰. En önemlisi yönetim kurulu üyesi öyle bir zarar vermiş olabilir ki, yalnızca bu zararın giderilmesi halinde şirketin aktifi pasifinden fazla hale gelebilir. Bu ihtimalde benimsenen çözüm ile şirketin iflas etmesinden kurutulma imkanı ortadan kaldırılmaktadır. Tüm bu sebeplerle alacaklıların açacağı dolayısıyla zarar sebebiyle sorumluluk davasının, iflas şartına bağlanması yerinde olmamıştır⁹¹.

3.2 İflas Halinde

3.2.1 Genel Olarak

İflas halinde dava açabilecek kişileri düzenleyen TTK 556. madde ile ilgili olarak iki önemli tartışma bulunmaktadır. Birinci tartışma (ileride detaylı açıklanacağı üzere) TK 556/2. fıkra ile TK 556/3. fıkranın karşılıklı durumları ve gereklilikleridir. Özellikle bu durum karmaşa yaratacağı sebebiyle ikinci fıkranın kaldırılması gerektiği yönünde eleştiriler mevcuttur⁹². İkinci tartışma ise yukarıda yer verdiğimiz alacaklıların dava açabilmesi için şirketin iflas etmesi şartıdır.

3.2.2 İflas İdaresinin Dava Açması

Mahkeme tarafından iflas kararı verilmekle iflas açılır ve İİK 208. madde uyarınca iflas dairesi müflisin defterini tutmaya başlar. Malların değeri, tasfiye

---

⁸⁹ Helvacı, s. 79.

⁹⁰ Ayan, s. 215; Çamoğlu, s. 130.

⁹¹ Helvacı, s. 79.

⁹² Moroğlu 2006, s. 291.

masraflarını karşılamayacağı anlaşılırsa tasfiye basit usulde yapılır. Bu halde iflas idaresi oluşturulmaz ve 2. alacaklılar toplantısı yapılmaz⁹³. Tasfiye adi usulde yapılacaksa, iflas idaresi birinci alacaklılar toplantısında gösterilen adaylar arasından icra mahkemesince seçilen 3 kişiden oluşur. İİK 226. maddeye göre iflas idaresi, iflas masasının kanuni temsilcisi olup iflas dairesinin denetimi altında iflas masasını tasfiye etmeyi amaçlar. Basit usulde iflas dairesi; adi usulde iflas idaresi, alacaklıların alacaklarını kaydettirmesi için ilan yapar. Ayrıca masayı tasfiye amacını sağlamak için sözleşme yapmak, İİK 228. madde uyarınca 3. kişilerin istihkak iddialarını ve İİK 229. madde uyarınca masanın vadesi gelmiş alacaklarını tahsil etmek gibi görevleri bulunmaktadır. İİK 230. maddeye göre adi usulde iflas idaresi masaya yazdırılan her bir iflas alacağına ilişkin olarak alacağın mevcudiyeti, mevcut ise ne oranda mevcut olduğunu inceler. Alacağı

kısmen kabul edilen veya hiç kabul edilmeyenlere yazılı olarak bildirimde bulunulur⁹⁴.

İflas idaresi hazırladığı sıra cetvelini İİK 234. maddeye göre iflas dairesine verir ve sıra cetvelini ilan ederken ikinci alacaklılar toplantısına davet eder. Bu toplantının yapılması için sıra cetvelinin kesinleşmesi zorunlu değildir. Sorumluluk davasının açılması, ikinci alacaklılar toplantısında değerlendirilir ve kabul edilirse iflas idaresi tarafından açılır⁹⁵. Ancak temel amacı tasfiye olan iflas idaresi yüksek yargılama ücretlerine katlanıp, karşılığında kazanılacağı ve daha da önemlisi tahsil edilebileceği muğlak bir durum var ise bu davayı açmaktan kaçınması gerekir. Basit usulde ise iflas idaresi kurulmayacağı ve 2. alacaklılar toplantısı olmayacağı için davanın açılmasına karar verilmesi ile takip edilmesi görevi iflas dairesine aittir. Kanımızca iflas dairesinin bu kararı alıp yerine getirmesi uygun olmayacağı için kanunda basit usulde tasfiyede öncelik şartı olmadan dolayısıyla zararlar için alacaklılar veya pay sahibine davayı tasarruf yetkisi verilmesi yerinde olurdu.

---

⁹³ Kuru, s. 1286-1289; Yılmaz, s. 1036; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özkes, s. 503-504.

⁹⁴ Detalı bilgi için bkz.Kuru, 1318-1320; Yılmaz, s. 1058.

⁹⁵ Tekinalp, s. 454

3.2.3 Alacaklı veya Pay Sahibinin Dava Açması

3.2.3.1 Doğrudan Zarar

Alacaklı veya pay sahibinin doğrudan uğradıkları zararlara istinaden açacakları sorumluluk davasında tazminatın kendilerine verileceği dikkate alındığında; şirketin iflas halinde olması ile iflas etmemiş olması arasında fark yoktur.

3.2.3.2 Dolayısıyla Zarar

3.2.3.2.1 TK 556/3. Fıkra ile İİK 245. Maddeye Yapılan Atfın Kapsamı

Şirketin iflas etmesi halinde, TTK 556. maddeye göre dolayısıyla zararlar için pay sahibinin yanı sıra alacaklı da dava açabilir. Ayrıca burada İİK 245. madde hükmü saklı tutulmuştur. Atıf yapılan hükme baktığımızda İİK 245. madde ile pay sahibine, masanın açmadığı sorumluluk davasının davayı takip yetkisi devredilmesi olanağını verilmektedir⁹⁶. Bu iki hüküm ile ilgili TK döneminden gelen bir çok birçok tartışmalı konu mevcuttur. Öncelikle bu tartışma, TK 309. maddenin İİK 245. maddeye yaptığı atfın kapsamı noktasında olmuştur. İİK 245. madde ile alacaklılara davayı takip yetkisi devredilmektedir. Çamoğlu'na⁹⁷ göre, pay sahiplerinin iflas idaresinin kararlarına tesir etme ve iflas prosedürüne katılma imkanları yoktur. Şirketin iflası halinde öncelikle alacaklılar tatmin edilecek, bir bakiye kalırsa ortaklar bunun üzerinde hak sahibi olacaklardır. Bu sebeple pay sahibi, İİK 245. madde uyarınca davayı takip yetkisini devralamayacaktır. Aynı yönde Tandoğan⁹⁸, İsviçre'de pay sahibine takip yetkisinin devredilmesinin haklı olarak eleştirildiği, Türk Hukuku bakımından İİK 245. maddeye yapılan atfın dar olarak yorumlanması gerektiği kanısındadır. Aksi yönde ki yazarlar ise İİK 245. yapılan atfı geniş yorumlamakta ve maddenin bir bütün halinde yorumlandığında pay sahibinin şirketin iflası halinde dava açabileceği fikrindedir⁹⁹. Kanımca İİK 245. madde klasik iflas prosedürü içerisinde, kanun koyucunun masa alacağını koruma ilkesi uyarınca pay

⁹⁶ Kuru, s. 1345; Yılmaz, 1080.

⁹⁷ Çamoğlu, s. 142.

⁹⁸ Tandoğan, s. 102.

⁹⁹ Akdağ Güney, s. 131; Tekinalp, s. 457.

sahibine bu konuda tasarruf yetkisini devralması imkanını vermediği bir maddedir. Bu sebeple yapılan atfı, maddenin kendi lafzı ve amacı doğrultusunda yorumlamak gerekir. Diğer bir deyişle pay sahibinin TTK 556/3. fıkranın atfı ile uygulanacak olan İİK 245. maddeye göre, davayı takip yetkisini alması mümkün değildir.

3.2.3.2.2 TTK 556/1 Fıkra ile TTK 556/3. Fıkra Hakkında Görüşler

TTK 556/1. fıkra ile TTK 556/3. fıkranın birlikte düzenlenmesinin gerekli olup olmadığı tartışmalıdır. Öncelikle İİK 245. maddeye yapılan atfın pay sahiplerini kapsamadığını kabul ettiğimiz için, bu atfın gerekli olup olmadığını pay sahipleri için değerlendirmeyeceğiz.

Bir görüşe göre alacaklıya iki farklı hukuki seçenek sunulmaktadır¹⁰⁰: Birincisi, TTK 556/2. fıkra ile alacaklıya dolayısıyla zararına istinaden sıfat sahibi olarak dava açma hakkı verilmesidir. Alacaklının ikinci seçeneği ise TTK 556/3. fıkrasında yapılan atıf uyarınca, İİK 245. maddeyi kullanarak iflas idaresinde bulunan davayı takip yetkisini devralması ve dava yetkini olarak dava açmasıdır. Alacaklı TTK 556/2. fıkrayı kullanırsa, davalı yönetim kurulu, alacaklıya pay sahibine karşı olan defileri ileri sürebilir. Örneğin; şirket, yönetim kurulu üyesini ibra etmiş olsa dahi, davalı üye alacaklıya karşı ibra kararını ileri sürerek sorumluluktan kurtulamaz¹⁰¹. Ancak İİK 245. madde kullanılırsa, davanın tarafı dava yetkini olmasına rağmen, sıfat sahibi halen şirket olduğu için, şirkete karşı sahip olduğu defileri ileri sürebilecektir¹⁰².

Diğer görüş ise TTK 556/2. fıkra ile TTK 556/3. fıkranın birlikte düzenlenmesinin gereksiz olduğu yönündedir. Bu görüştekiler, TK 556/2'in mi yoksa TK 556/3. fıkranın mı gereksiz olduğu yönünde ikiye ayrılmaktadır: Moroğlu' ya

---

¹⁰⁰ Yasaman, Sorumluluk Davaları, s. 110-111; Tekinalp, s. 459.

¹⁰¹ Tekinalp, s. 459.

¹⁰² Detaylı bilgi için bkz s. 22-23: Tezin belirtilen sayfalarında pay sahibinin TTK 555. maddeye istinaden açtığı dava ile ilgili bilgiler vardır. TTK 555. maddenin, pay sahibine davayı tasarruf yetkisini verdiğini kabul ettiğimiz için İİK 245. madde içerisinde ki alacaklının konumuyla, TTK 555. madde içerisinde ki pay sahibinin konumu aynıdır. Bu sebeple tezin "Def'i ve İtirazların İleri Sürülmesi" başlıklı bölümde verdiğimiz bilgiler İİK 245. madde doğrultusunda alacaklı içinde geçerlidir.

göre İİK 245. madde alacaklıların haklarını yeterince düzenler. Bu sebeple TTK 556. maddenin kafa karıştırdığı ve yanlış yorumlara sebebiyet vereceği için kaldırılması gerekir¹⁰³. Kendingelen ise TTK 556/1 ve TTK 556/2. fıkraların yeni bir kural olarak takdim edilmesine rağmen, esasında yeni bir kural olmadığı ve İİK 245. maddeye yapılan atfa gerek kal-
madığını düşünmektedir¹⁰⁴.

Sıfat sahibin açtığı davada talebinin tamamı için doğrudan hukuki menfaate sahip olması gerekir¹⁰⁵. Eğer burada alacaklıya sıfat tanındığı fikri kabul edilecekse; alacaklının, talep ettiği şirketin tüm zararı bakımından doğrudan bir hukuki yararının olması gerekir. Kanımızca şirketin zararının içerisinde yer alan dolayısıyla zararı, alacaklıya şirketin uğradığı tüm zararı talep etmesi açısından doğrudan hukuki menfaat sağlamaz. Diğer yandan pay sahibinin veya alacaklının açtığı davada, şirketin tüm zararının şirkete verilmesini talep etmeleri açısından hiçbir menfaatleri olmadığı söylenemez. Ancak burada ki menfaatleri dolaylı bir menfaattir ve bu sebeple sorumluluk davası içerisinde dava yetkinidirler¹⁰⁶. Özü itibariyle alacaklılar bakımından TTK 556/2. fıkrası ile İİK 245. maddesinin hukuki niteliği aynıdır. Ancak hukuki nitelikleri aynı olmasına rağmen aralarında iki önemli fark vardır: İİK 245. maddeye göre 2. alacaklılar toplantısında davayı takip yetkisinin devrine ilişkin karar verilmesi gerekirken, TTK 556/2. fıkraya göre iflas idaresi dava açmaz ise alacaklı herhangi bir karara gerek olmaksızın sorumluluk davasını açabilir¹¹⁸. İflas idaresi masaya yazdırılan her bir iflas alacağına ilişkin olarak alacağın mevcudiyetini, mevcut ise ne oranda mevcut olduğunu ve imtiyazlı olup olmadığını tespit eder¹⁰⁷. Masaya alacak yazdırma talebi reddedilen alacaklı, iflas idaresi tarafından hazırlanan sıra cetveline karşı, sıra cetveline itiraz davası açması gerekir¹⁰⁸. Alacaklı olduğunu iddia eden ve sıra cetveline itiraz davası açan kişi, 2. alacaklılar toplantısına katılabilmek için mahkemeden katılması ve hangi nispette katılacağı yönünde karar almalıdır. Alacaklı olduğunu iddia eden kişi, mahkemeden 2. alacaklılar toplantısına

---

¹⁰³ Moroğlu, Değerlendirme ve Öneri, s. 330.

¹⁰⁴ Kendingelen, Yeni Türk Ticaret Kanunu, s. 464.

¹⁰⁵ Detalı bilgi için bkz. Hanağası, s. 161-220.

¹⁰⁶ Daha detaylı bilgi için bkz. s. 16-21. ¹¹⁸

Tuncer Kazancı; s. 21.

¹⁰⁷ Kuru, s. 1322; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 511.

¹⁰⁸ Yılmaz, s. 1062; Pekcanitez/Atalay/Sungurtekin Özkan/Özekes, s. 514.

katılmak için tedbir kararı alamaz ise İİK 245. maddeye göre sorumluluk davası açmak için takip yetkisinin devrini de alamaz. Ancak TTK 556/2. fıkrası uyarınca sorumluluk davası açabilir. TTK 556/2. fıkraya göre davayı açmak için 2. alacaklılar toplantısını beklemeli ve eğer 2. alacaklılar toplantısında iflas idaresinin dava açması yönünde bir karar verilmezse davayı açmalıdır. Bu durumda sorumluluk davasını gören mahkeme, sıra cetveline itiraz davasını bekletici mesele yapmalıdır. Sıra cetveline itiraz davası kabul edilirse, sorumluluk davası görülmeli, aksi halde alacaklı olmadığı için dava reddedilmelidir. Diğer bir durum ise İİK 236. maddesine göre alacağını geç yazdıran alacaklıların 2. alacaklılar toplantısını kaçırmış olması halidir. Bu durumda yine bu alacaklılar İİK 245. maddeye göre davayı takip yetkisinin devrini talep edemezler¹⁰⁹, ancak TTK 556/2. fıkraya göre sorumluluk davası açabilirler.

İkinci önemli fark ise davanın sonucunda elde edilecek tazminatın nasıl paylaşılacağı konusundadır. İflas sürecinde alacaklıların, müflisin bütün malvarlığı üzerinden tatmin edilmesi amacı vardır. Alacaklılar tatmin edildikten sonra arta kalan bir şey olursa müflise kalır¹³⁴. Bu bakış açısıyla düzenlenen İİK 245. maddeye göre davayı takip yetkisini devralan alacaklı, davayı kazanması halinde öncelikle kendi alacağını alır ve arta kalanı masaya yatırılır. Her ne kadar İİK 245. madde metninde açıkça düzenlenmemiş ise de iflas idaresi davayı açmadığı gibi alacaklıların hiçbiri de davayı takip hakkını devralmak istemezlerse, bu davayı açma hakkı müflise ait olur¹¹⁰. Ancak müflisin davayı kazanması halinde, tazminat masaya verilir. TTK 556/2. fıkraya göre ise dava açan alacaklılar alacağını alır, bakiye sermaye payları oranında davacı pay sahiplerine ödenir arta kalan ise masaya kalır. İİK 245. madde ile düzenlenmeyen ve TTK 556/2. fıkra ile eklenen dava açan pay sahiplerinin sermaye payları oranında tazminattan pay alması durumu iflas prosedürüne aykırıdır. Çünkü; alacaklılar tatmin edilmeden, şirketin pay sahibi doğrudan olmayan bir alacağını tahsil etmektedir. Burada iflas prosedürünün ihlal edilmesinin amacının sorumluluk davasının açılmasını teşvik etme amacı olduğu söylenebilir. Ancak pay sahibin dolayısıyla zararına istinaden açtığı davayı kazanması halinde, tazminatın şirkete verilmesi suretiyle belki de tasfiye süreci sonucunda kendisine bir miktarın kalmasını

---

¹⁰⁹ Kuru, s. 1345. ¹³⁴ Kuru, s. 1082.

¹¹⁰ Kuru, s. 1378.

sağlayabilir. Kanımızca kanun koyucu sorumluluk davasını açmasını teşvik etmeye çalışırken menfaat dengesini bozmuştur.

Yukarıda anlatılan durumlar sonucunda; TTK 556/2. fıkra ile İİK 245. maddenin hukuki niteliklerinin aynı olduğu, takip yetkisinin devri ve kazanılan tazminatın paylaşılması konusunda farklılıkları olduğu söylenebilir. Nihai olarak TTK 556/2. fıkranın İİK 245. maddenin varlığına gerek bırakmadığı kanısındayız.

Tekinalp¹¹¹, TTK 558/2. fıkraya göre dava açıldığında; alacaklının gerçekten alacaklı olmadığı yönünde bir itiraz olursa ve iflas idaresi ile alacaklı arasında bu yönde bir ihtilaf bulunuyorsa, çetin sıkıntılar yaşanabileceği; ancak İİK 245'e göre takip yetkisinin devredildiği durumlarda böyle bir sıkıntının yaşanmayacağını belirtmektedir. Kanımızca bu tespit her durumda geçerli olmayabilir. Sıra cetvelinde yer alan bir alacaklı, yine sıra cetvelinde bulunan alacaklıya karşı sıra cetveline itiraz davası açabilir ve aynı zamanda kendisine karşı sıra cetveline itiraz davası açılmış olan alacaklı, İİK 245. maddeye göre takip yetkisini alarak sorumluluk davası açma talebinde bulunabilir. Bu sorumluluk davasında YK üyeleri, davacının alacaklı sıfatına sahip olmadığını iddia edebilirler. Bu durumda sıra cetveline itiraz davası beklenilmeli ve sonuca göre sorumluluk davasına devam edilmelidir. Eğer sıra cetveline itiraz davası açılmış, alacaklının alacaklı olduğu kesinleşmiş ise sorumluluk davasında, davacının alacağı ve miktarı bakımından aksi bir iddiada bulunulamaz. Sıra cetveli davasında alacaklı olmadığına hükmedilirse, sorumluluk davası reddedilmelidir. Bunun haricinde sıra cetvelinde bulunan alacaklının açtığı sorumluluk davasında, davalı YK üyeleri, alacaklının alacaklı olmadığını iddia edebilirler. Çünkü; sıra cetveli davasını iflas alacaklıları veya istihkak iddiasında bulunmuş 3. kişiler açabilir. Bu açıdan sıra cetvelinde davacı alacaklının, alacaklı olarak gözükmesi YK üyeleri açısından bağlayıcılık sağlamaz. Eğer sıra cetvelinde alacaklı olarak gözüken kişiye karşı, alacaklı olmadığına ilişkin sıra cetveline itiraz davası açılmaz ve bu kişinin YK üyelerine karşı açtığı sorumluluk davasında alacaklı olmaması sebebiyle dava reddedilirse, İİK 235. maddeye göre 15 günlük dava açılma süresi kaçırıldığı için sıra cetvelinde herhangi bir değişiklik olmaz.

---

¹¹¹ Tekinalp, s. 459.

3.2.4 Tasfiye Memurlarının Dava Açması

Anonim şirketlerde iflas dışında başka nedenlerle sona erdiği hallerde yönetim kurulu üyelerine karşı dava açma hakkı tasfiye memurlarınca kullanılır.

BÖLÜM II

4 DAVALI TARAF

TTK 553. madde gereğince kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları davalı olabilirler. Ancak konumuz gereği yalnızca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu çerçevesinde inceleme yapılacaktır.

4.1 Yönetim Kurulu

4.1.1 Organ Kavramı

Yönetim kurulu üyelerinin tespiti ve çeşitlerini tespit etmek için öncelikle yönetim kurulunun organ vasfı ve kapsamını incelemek gerekir. Ticaret kanunu tüzel kişilerin sorumluluğunu organların değil, temsilcilerin faaliyetlerinden doğan sorumluluğa dayandırmıştır. Organ ile temsilci arasında ki en belirgin fark, organın tüzel kişinin aracı olarak faaliyette bulunmasıdır. Organ bunu yaparken tüzel kişinin temsilcisi durumunda değil, tüzel kişinin kendi iradesiyken, temsilci ise kendi iradesiyle yaptığı eylemlerin sonuçlarını temsil ettiği kişinin hukuk çerçevesinde doğurur¹¹².

Anonim şirketlerde organ sıfatının tespiti ve tayini özellikle sorumlu olan kişilerin çerçevesinin belirlenmesinde önem arz eder. İctihat ve öğreti organ kavramını geniş yorumlamaktadır. Bu yorumlama biçimi ile organ kavramı esas sözleşme veya iç yönerge gereği organ adı altında görev yapan kişiler olmaktan çıkmıştır¹³⁸.

Kanun veya esas sözleşmeye istinaden belirlenen organa şekli organ denir. Organların sorumluluğundan söz ederken öncelikle genel kurul tarafından seçilen ve ticaret siciline tescil edilen kişilerin sorumluluğundan bahsedilir. Burada ticaret siciline tescil edilmesi sorumluluğun doğması için şart olmayıp, kişinin kendisine organ yetki ve gö-

---

¹¹² Oğuzman/Seliçi/Oktay, s. 206. ¹³⁸ Akdağ Güney, s. 143.

revlerinin verilmesi ve bu görevlerin yerine getirilmemesi halinde sorumluluk doğar¹¹³.

Kanun veya esas sözleşmeye göre belirlenmeyen; ancak kararların alınmasına, açıklanmasına yahut idare veya temsile katılan organa “fiili” organ denir. Bir kimsenin, şirketin gündelik işlerini aşan ve işin sonucunu etkileyen kararları alabilecek pozisyonda bulunması halinde fiili organa dahil olduğu sonucuna varılır.

4.1.2 Çeşitleri

4.1.2.1 Yönetim Kurulu Başkanı

TTK 366. maddesine göre yönetim kurulu başkanının ve yokluğunda vekillik edecek yönetim kurulu başkan yardımcısının seçilmesi zorunludur. Kanunda sayılı görevlerinin yanı sıra ana sözleşme veya iç yönerge ile hak ve yetkiler tanınabilir¹¹⁴. Bu şekilde ek bir hak ve yetki tanınmadıkça yönetim kurulu başkanın diğer yönetim kurulu üyelerine nazaran daha ağır bir özen ve sadakat yükümlülüğü altında olduğu söylenemez¹¹⁵.

b. Murahhas Üye veya Murahhas Müdür

TTK 367. maddeye göre yönetim kurulu esas sözleşmede hüküm olması veya iç yönerge ile düzenlenmesi şartıyla yönetimi kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine ya da üçüncü kişiye devredebilir. Burada görev devredilen kişi yönetim kurulu üyesi ise murahhas üye, 3. kişi ise müdür olarak tanımlanır. Murahhas üyeler kurumsal yönetim ilkelerinde “icrada görevli üye” olarak tanımlanmaktadır.

Murahhas üye veya müdürler görevlerini kanun ve esas sözleşmeye uygun olarak yerine getirmez ise bu sebeple oluşan zarardan sorumlu olurlar. TTK 375. madde üst gözetimin devredilemez yetki olduğu belirtildikten sonra gerekçede “üst

¹¹³ Akdağ Güney, s. 145; Ayan, s. 221.

¹¹⁴ Detaylı bilgi için bkz. Pulaşlı, Hukuki Durum, s. 17-62.

¹¹⁵ Ayan, s. 83.

gözetim kuramsal ve işletme iktisadı yönünden gerekli olan işlerin akışının üst gözetimi olduğu belirtilmektedir . TTK 553. madde ise “Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınmaz.” şeklindedir. Öğretide Pulaşlı yetki devri halinde, üyelerin yetki ve görev delege edilen kişilerin yaptıkları kanunsuz, usulsüz işlemlerden dolayı üst gözetim görevinin devam ettiği, bu sebeple sorumlu olacağı kanısındadır¹¹⁶. Benzer yönde Çamoğlu TTK’ nın 553. maddesinin gözetim yükümlülüğünü kaldırmadığını, sadece “hiç kimseden fiziksel ve ussal yetkileri üzerinde bir özen beklenemez” kuralını dile getirdiğini ve böylelikle sadece gözetim yükümlülüğüne bir sınırlama getirildiği görüşündedir¹¹⁷. Tekinalp ise kanuna uygun devredilebilir görev ve yetkilerin devredilmesi durumunda gözetim görevinin de devredildiği fikrinde olup gözetim ile ifasının bir bütün olduğu düşüncesindedir¹¹⁸. Kanaatimce yetki devri halinde üst gözetim yetkisi TTK 375. maddeye göre üyelerde bulunmakla birlikte, TK 553. madde gerekçede belirtildiği gibi uygun nedensellik bağlantısının bulunmadığı hallerde dahi soyut bir gözetim anlayışına dayanarak sorumlu tutulmalarını engellemek için getirilen tepkisel bir hükümdür. Somut olayda üst gözetim yükümlülüğünün ihlalinden bahsedebilmek için şüphe halinde faaliyet raporu istenmemesi gibi somut bir verinin kriter alınması gerekir¹¹⁹. Ayrıca yetki devri yapılan kişinin hareketlerinde önemli kusur veya eksiklikler görmesine rağmen görevden alınmasında kusurlu bir harekette bulunulursa, bu durumda yetki devrinin sorumluluğu önleyici etkisi ortadan kalkar ve yetki devri yapılan kişi ile YK üyeleri farklılaştırılmış teselsül ilkesi gereğince müteselsil sorumlu olurlar¹²⁰.

4.1.2.2 Gerçek Kişi Üyeler

Gerçek kişilerin yönetim kurulu üyesi seçilebilmesi için tam ehliyetli ve üyeliği sona erdirecek bir sebebin olmaması gerekir. Üyeliği sona erdirecek sebepler ise TTK’ nın 363/2. fıkrasında “yönetim kurulu üyelerinden birinin iflasına karar verilir veya kısıtlanır ya da bir üye, üyelik için gerekli kanuni şartları yahut esas

---

¹¹⁶ Pulaşlı, s. 2112-2115.

¹¹⁷ Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 372.

¹¹⁸ Tekinalp, Tek Kişi, s. 276-278.

¹¹⁹ Battal, s. 35.

¹²⁰ Ayan, s.273.

sözleşmede öngörülen nitelikleri kaybederse bu kişinin üyeliği, herhangi bir işleme gerek kalmaksızın

kendiliğinden sona erer” şeklinde düzenlenmiştir.

Yönetim kurulu üyesinin yaşlılık veya bilgisizliği gibi kişisel özellikleri sorumluluğu ortadan kaldırmaz¹²¹. Yönetim kurulu üyeliğini kabul ederken tedbirli bir yönetici gibi davranabileceğini kabul ve taahhüt etmiş olur.

Zarara sebebiyet veren kararın alındığı toplantıya katılmaması geçerli¹²² bir mazereti varsa sorumluluğu kaldırır. Burada uzun süreli bir hastalık, tedbirli bir yöneticiden istifa etmesi bekleneyeği için mazeret olarak kabul edilemez¹²³. Ayrıca toplantıya katılıp çekimser oy kullanmak veya sessiz kalmak sorumluluktan kurtulmak için yeterli değildir¹²⁴. Yine genel kurul tarafından alınan bir kararın yerine getirilmiş olması da, özen ve sadakat borcunun şirkete karşı olması sebebiyle sorumluluktan kurtarmaz¹²⁵. Karara karşı çıkmış ve bunu zapta geçirmiş ise sorumluluktan kurtulmuş olur¹⁵².

4.1.2.3 Tüzel Kişi Üyeler

TTK 359. madde ile tüzel kişilerin yönetim kurulu üyeliğine seçilebileceği düzenlenmiştir. Seçilen tüzel kişinin pay sahibi olma şartı olmayıp eğer esas sözleşme ile şartlar getirilmiş ise bu şartlara haiz olması gerekir.

Tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte tüzel kişiyi temsil edecek kişide ticaret siciline tescil ve ilan edilir, ayrıca internet sitesinde yayınlanır. Tüzel kişi adına bu kişinin dışında bir kişi oy kullanamaz.

¹²¹ Ayan, s. 253; Akdağ Güney, s. 91.

¹²² Doğanay, s. 57-58.

¹²³ Tekinalp, s. 443; Akdağ Güney, s.92.

¹²⁴ Ayan, s. 252.

¹²⁵ Çamoğlu, İcradan Doğan Sorumluluk, s. 284-287.¹⁵² Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 324.

Sorumluluk davasının tarafı tüzel kişiliğin kendisi olması gerekir. Burada tüzel kişinin temsilcisine rücu hakkı saklıdır.

4.1.2.4 Kamu Tüzel Kişileri veya Temsilcileri

TTK 334. maddeye göre işletme konusu kamu hizmeti olan anonim şirketlerin yönetim kurullarında Devlet, İl özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişilere temsilci bulundurma hakkı verilebilir. Bu hak ana sözleşme ile düzenlenmesi gerekir.

Kamu tüzel kişilerin yönetim kurulundaki temsilcileri, genel kurul tarafından seçilen üyelerin hak ve görevlerini haizdir. Ayrıca temsilcilerin bu sıfatla işledikleri fiillerden ve yaptıkları işlemlerden dolayı şirkete ve onun alacaklılarıyla pay sahiplerine karşı kamu tüzel kişiliği sorumludur.

4.1.2.5 Bağımlı Yönetim Kurulu Üyeleri

Bağımlı yönetim kurulu üyeleri dört farklı çeşide ayrılabilir;

Bunlardan ilki belli grupların temsilcisi olan yönetim kurulu üyesidir. TTK 360. maddeye göre belirli pay gruplarına ve azınlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabilir. Bu amaçla belirli pay sahipleri, pay grupları ve azınlık arasından yönetim kurulu üyesi seçilebileceği kararlaştırılabileceği gibi esas sözleşmede aday gösterme hakkı verilebilir. Aday gösterilen kişi haklı bir sebep bulunmadığı takdirde üye seçilmesi zorunludur. Genel kurul tarafından seçilmesi ile organsal ilişki kurulur. Belirli gurubu temsil eden üye, temsil ettiği grubun çıkarları doğrultusunda hareket eder. Ancak bu çıkarlar ile şirket menfaatleri çelişirse, şirket menfaati doğrultusunda hareket etmelidir. Aksi halde sorumluluğu doğar.

İnançlı yönetim kurulu üyesi kendisine inanan kimsenin talimatlarına uyma, inanan kimse ise yönetim kurulu üyesinin kişisel sorumluluğu karşısında zararını karşılama yükümlülüğü altına girmesidir. Tarafların arasında ki sözleşme ise vekalet akdi niteliğindedir¹²⁶. Ancak bu sözleşme menfaat sahibi ile inanca yönetim kurulu

---

¹²⁶ Pulaşlı, s. 1018.

üyesi arasında hüküm ve sonuç doğurur¹²⁷. İnançlı yönetim kurulu üyesi inanan kişinin talimatlarına şirketin menfaati doğrultusunda bağlıdır. Başka bir deyişle verilen talimatla şirketin menfaati çelişiyorsa, şirketin menfaatinin tercih edilmesi gerekir.

Tek pay sahipli anonim şirkette, pay sahibi bir veya birden fazla kişiyi yönetim kurulu üyesi olarak seçtiğinde her zaman görevine son verme yetkisine sahip olduğu için aralarında ki bağımlılık derecesi yüksektir. Pay sahibi ile şirketin çıkarları çoğu zaman aynı yöndedir. Ancak her ikisi ayrı hukuk sùjeleri olduğu için çıkarlarının çatıştığı noktada yönetim kurulu üyesinin pay sahibi tarafından verilen talimat doğrultusunda değil, şirketin menfaati doğrultusunda hareket etmesi gerekir. Talimata uyararak şirketi zarara uğratırsa doktrinde şirketin sorumluluk davası açamayacağı yönünde görüş mevcuttur¹²⁸. Kanımca bu görüş yerinde değildir. Şirket ile pay sahibi farklı hukuk sùjeleri olduğu için pay sahibinin talimatını şirketin rızası olarak varsaymak ve hukuka aykırılık unsurunun gerçekleşmediğini söylemek doğru değildir. Yalnızca talimatı veren pay sahibi şirketin zarara uğradığını iddia ederek dolayısıyla zarar talebinde bulunamaz. Çünkü bu durum pay sahibinin kanunda tanınan hakkını kötüye kullanmasını teşkil eder. Özellikle bu durumda, iflas haricinde alacaklılara dava açma hakkının tanınmamasının hatalı olduğunu göstermektedir.

Şirketler topluluğunda hakim ve bağlı şirketlerin ayrı bir tüzel kişiliği bulunmamaktadır. Şirketlerin aralarında ki bu özel bağ sebebiyle TK 202. madde ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna özel istisna getirilmiştir. Hakimiyetin kötüye kullanıldığı ve bağlı şirket zarara uğratıldığı durumda, bağlı şirketin pay sahibi veya alacaklıları hakim şirketten veya kayba sebep olan yönetim kurulu üyelerinden, şirket iflas etmemiş olsa dahi zararlarını talep edebilirler.

4.1.2.6 Faal Olmayan Yönetim Kurulu Üyeleri

Yönetim Kurulu üyeliği sıfatının kazanılması bakımından ticaret siciline tescil kurucu nitelik olmadığından; GK tarafından yönetim kurulu üyesi olarak seçilmiş ancak sicile tescil edilmemiş olunabilir. Bu durumda ki kişilere “faal olmayan

¹²⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz. Korkut, s. 27 vd.

¹²⁸ Ayan, 107.

yönetim kurulu üyeleri” denilir. Ancak bu durum tek bir durum dışında fiili olarak mümkün değildir. Çünkü şirketin temsilcilerinin temsil yetkisine haiz olabilesi için imzalarının notere tasdik ettirmeli ve sicile tescil ve ilan etmeleri gerekmektedir. Bu durumda ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmemiş yönetim kurulu üyelerinin şirketi temsil etmesi mümkün olmayacaktır. Faal olmayan yönetim kurulu üyesi ancak yönetim kurulunun çok sayıda üyeden oluştuğu ve üyeliğin herhangi bir sebeple boşalmasına rağmen yönetim kurulunun kurul-organ olarak karar alma yeteneğini kaybetmemesi durumunda, yönetim kurulunun boş üyelik için bir kişiyi seçip ticaret siciline tescil ettirmediği zaman faal olmayan yönetim kurulu üyesi söz konusu olur¹²⁹. Bu kişilerde kusurlu hareketleriyle şirketi zararı sokmaları halinde, verdikleri zarardan dolayı sorumluluk davasında davalı olabilirler.

4.1.2.7 Fiili veya Gizli Yönetim Kurulu Üyeleri

Genel Kurul tarafından seçilmeyen kişilerin yönetim kurulu toplantılarına katılıp alınacak kararlara etki ettiği veya oy kullandığı görülmektedir. Bu durum genelde pay çoğunluğunu elinde bulunduran kişi, genel kurulda şekli olarak birini seçtirmekte, ancak fiili olarak yönetim kurulu toplantılara kendisi katılmakta, ortaklığı kendisi sevk ve idare etmektedir.

Bu kişilerin fiilleri sebebiyle şirketin zarar uğraması halinde sorumluluk davasının tarafı olup olamayacakları tartışmalıdır. Ayan bu kişilerin seçilmiş ve atanmış bir organ niteliğinde olmadığı, özellikle TTK 553. maddenin gerekçesi dikkate alındığında; kanunun amacının bir sınırlama getirmek istediği ve bu sebeplerle bu kişilere karşı sorumluluk davası açılmayacağı fikrindedir¹⁴⁰. Öğretide ki diğer fikir ise yönetici kavramının geniş yorumlanması ve fiili yönetim kurulu üyelerinin de sorumlu tutulması yönündedir¹³⁰. Kanımca yönetici kavramının geniş yorumlanması ve fiili olarak kararın alınmasına etkili olan kişilere karşıda sorumluluk davasının açılması gerekir. Gerekçede belirtilen ifade ise bir bütün olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Her ne kadar “uğraşan” kelimesinin geniş yorumlanmasından kaygı duyulduğu ve yer verilmediği belirtilmiş olsa da

¹²⁹ Pulaşlı, s. 1026. ¹⁴⁰

Ayan, s. 225.

¹³⁰ Akdağ Güney, s. 166-167; Tekinalp, Tek Kişi, s. 112; Pulaşlı, s. 2041.

“yöneticiler” ifadesinin yorumlanmasının içtihatlarla ve öğretiyeye bırakıldığı belirtilmektedir. Özellikle ülkemizde bulunan şirketlerin aile şirketleri olarak örgütlenmesi ve kurumsal yapıya yeteri kadar ulaşamadıkları düşünüldüğünde aile üyelerinin alınan kararlar üzerinde ki etkileri yadsınamaz. Bu sebeple bu kişilerin sorumluluk davasının tarafı olmaları gerekir. Burada bu kişilerin sorumluluğunun bulunması, şeklen yönetim kurulu üyesi olanların sorumluluğunu kaldırmaz. Ancak Yasaman, şeklen yönetim kurulu üyesi olanları iki gruba ayırmaktadır: Birinci gruptaki kişiler bilgi ve eğitim seviyesi yüksek, toplumda bir yer kazanmış ve bu nedenle yönetim kuruluna kabul edilmiş olan kişilerdir. İkinci gruptaki kişiler ise genelde şirkette hizmet sözleşmesi ile çalışan ve kendisine yükletilen görev ve sorumluluğu bilmeyen kişilerdir. Yasaman ikinci gruptaki kişilerin ilk grubun aksine sorumlu tutulmaması gerektiği kanısındadır¹³¹. Kanımca bu sonuç yerinde değildir. Her ne kadar bu kişilerin pek bir malvarlığı olmayacağı, bu sebeple asıl arkada bulunan kişilere karşı sorumluluk davasının açılmasının mantıklı olacağı belirtilebilecek olsa da, bu kişilerin sorumluluğunun kabul edilmesi gerekir. Aksi halde bu kişiler bu durumu kötüye kullanarak bir kazanç elde etme imkanları doğar.

---

¹³¹ Yasaman, s. 408-409.

BÖLÜM III

5 FARKLILAŞTIRILMIŞ TESELSÜL

5.1 Genel Olarak

Sorumluluk doğuran bir zararın ortaya çıkmasına tek bir kişi sebep olabileceği gibi birden fazla kişi de sebep olabilir. Zarara, birden fazla kişinin sebep olduğu durumlarda TBK 61. maddeye göre müteselsil borçlulardan her biri zararın tamamından sorumludur¹³². Müteselsil sorumluluğun doğması açısından birden fazla kişinin birlikte zarar vermesi veya aynı zarardan çeşitli sebeplerle sorumlu olması gerekir. Birlikte zarar verme, zararı oluşturan eylem bakımından birden fazla kişinin ortak kusurunun olmasını ifade eder¹³³¹³⁴. Ortak kusur, kast yahut ihmal şeklinde olabilir¹³⁵. Burada birinin kusurunun hafif olması, dış ilişkide sorumluluğunun azalmasına yol açmaz¹³⁶.

Ancak birden fazla kişinin sorumlu olabilmesi için eylem ile zarar arasında illiyet bağının bulunması gereklidir¹³⁷.

Birden fazla yönetim kurulu üyesinin sorumlu olduğu durumlarda, TK ile müteselsil sorumluluk ilkesi benimsenmişti. Ancak bu düzenleme bazı konular açısından eleştirmektedir. Bu konuların başında ise şahsi defilerin ileri sürülebilmesi gelmekteydi. Bir kısım yazarlar tek kişilik yönetim kurulu üyesinin zarar verdiği durumlarda, üye şahsi defileri ileri sürebilir ve tazminatta sorumlu kişiye indirim yapılırken; birden fazla kişinin yönetim kurulu üyesi olduğu hallerde bu imkanın verilmemesini hakkaniyete aykırı bulmaktaydı¹³⁸. Diğer yazarlar ise müteselsil sorumluluğun alacaklıyı koruma amacı olduğu, davalıların kendi arasında rücu ilişkisinin olması sebebiyle hakkaniyete aykırı olmadığı yönünde düşünmekteydi¹³⁹. Kanımızca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunda müteselsil sorumluluk

¹³² Oğuzman/Öz, Cilt-2, 302; Kılıçoğlu, s. 471.

¹³³ Oğuzman/Öz, Cilt-2, s. 299; Kılıçoğlu, s. 474; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 369; Helvacı, s. 134.

¹³⁵ Oğuzman/Öz, Cilt-2, s. 302; Kılıçoğlu, s. 473.

¹³⁶ Oğuzman/Öz, Cilt-2, 303; Çamurcu, s. 107; Pulaşlı, Cilt-2, s. 2117; Akdağ Güney, s. 221.

¹³⁷ Oğuzman/Öz, Cilt-2, 301; Kılıçoğlu, s. 474.

¹³⁸ Daha fazla bilgi için bkz. Helvacı, Sorumluluğun Anlamı, s. 224.

¹³⁹ Çamurcu, s. 112-114; Akdağ Güney, s. 375-378.

ilkesinin korunması daha doğru olurdu. Şöyle ki; yönetim kurulu bir organdır ve kural olarak bu organın sorumluluğu söz konusudur. Eğer birden fazla kişi yönetim kurulu üyeliğini kabul etmişse, bu kişiler birlikte çalışma ve organ olma özelliğini de zımnen kabul etmiş sayılırlar¹⁴⁰. Bu sebeple zararın tahsil edilememesi riskini, zarara uğrayan kişi yerine, zararın oluşumuna ortak kusurla sebebiyet veren yönetim kurulu üyelerinden daha az kusurlu olanın üstlenmesi daha doğru olur¹⁴¹. Ancak burada müteselsil sorumluluğun tespitinde illiyet bağının göz ardı edilmemesi gerekir. Eğer zarar birden fazla eylem sebebiyle oluşmuş ve bu birden fazla eylemde tüm üyelerin dahli yoksa dahli olmayan yönetim kurulu üyeleri bakımından nedensellik bağı kurulamaz. Dolayısıyla nedensellik bağı bulunmadığı için bu üyelerin sorumluluğu söz konusu olmaz¹⁵³. TK döneminde, Yargıtay nedensellik bağının olmadığı durumlarda dahi yönetim kurulu üyelerini müteselsil sorumluluk kavramı kapsamında oluşan zarardan sorumlu tutmaktaydı¹⁴². Bu duruma bir tepki olarak TTK 557. madde ile farklılaştırılmış teselsül benimsenmiş¹⁵⁵, hatta TTK 553/3. fıkrası ile hiç kimsenin kontrolü dışında kalan bir durumdan sorumlu tutulamayacağı tekrar vurgulanmıştır.

Diğer yandan farklılaştırılmış teselsül ile kötü niyetli yönetim kurulu üyelerine şirketi zarara sokma ve bu sorumluluktan kurtulma şansı açılmaktadır. Bunu bir örnekle açıklamak gerekirse; yönetim kurulu üyelerinin üç kişiden oluştuğu, iki kişinin şahsi malvarlığının olmadığını ve oy çoğunluğu ile şirketi borca sokan bir işlem yapma yetkileri olduğunu düşünelim. Şahsi malvarlığı olan yönetim kurulu üyesinin çekimser oy kullandığı veya zaman yetersizliğini gerekçe göstererek katılmadığı bir toplantıda alınan karar sebebiyle sorumluluğun doğduğunu kabul edelim. Bu durumlar sorumluluğu kaldırmamakla birlikte tazminatın indirilmesinde dikkate alınacak unsurlardır. Sonuç olarak bu durumda zararın bir kısmı malvarlığı olan yönetim kurulu üyesinden alınacak; ancak kusuru daha fazla olan üyelerin malvarlığı olmadığı için kalan kısım tahsil edilemeyecektir.

¹⁴⁰ Helvacı, s. 86-87.

¹⁴¹ Berk Kapancı, s. 25; Helvacı, Sorumluluğun Anlamı, 232. ¹⁵³ Bilgili, s. 165-167; Pulaşlı, Cilt II, s. 2119.

¹⁴² Yargıtay 11. HD 1994/5009 E. 94/7236 K. ve 07.10.1994 T [Sinerji İçtihat ve Mevzuat Programı].

¹⁵⁵ Bkz. TTK 557. madde gerekçesi “...Zarardan sorumlu olmayan, yani uygun nedensellik bağının dışında kalan kişinin alacaklının korunması uğruna sorumlu tutulması, müteselsil sorumluluk kavramına açıkça aykırı olduğu gibi hukuka ve adalete de terstir.” ¹⁷² Akdağ Güney, s. 227.

5.2 Bireysel İndirim Sebeplerinin Dış İlişkide İleri Sürülebilmesi

TTK 557. madde ile farklılaştırılmış teselsül ilkesi benimsenmiştir. Bu ilkeye göre yönetim kurulu üyelerinin her biri, dış ilişkide bireysel indirim sebeplerini ileri sürerek zararın kendilerine isnat edilebilecek miktarıyla sorumlu tutulmaktadır¹⁷². Diğer bir deyişle yönetim kurulu üyesi şahsi olarak ileri sürebileceği indirim sebebinin dış ilişkide de ileri sürebilecektir¹⁴³. Ancak indirim sebeplerinin dış ilişkide ileri sürülmesi, iç ilişkide uygulanacak olan kusur oranının tespit edildiği anlamına gelmez¹⁵⁷. Hakim önüne gelen uyuşmazlıkta öncelikle sorumlu olan davalı yönetim kurulu üyelerinin bireysel sorumluluk tavanını belirlemesi gerekir. Bu belirleme yapılırken yukarıda izah edildiği gibi kusur ve durumun gerekleri esas alınacaktır. Başka bir deyişle fail tek başına sorumlu olduğunda TBK 51 ve 52. hükümlerinden yararlanacaksa, bu haktan müteselsil sıfatıyla da yararlanabilecektir¹⁴⁴. Örneğin: Bir anonim şirketin yönetim kurulu üyeleri A,B,C,D ve E' den oluşmaktadır. Yatırım için arsa arayan anonim şirkete, yönetim kurulu üyesi A kardeşine ait arsayı aldirmayı planlamaktadır. Diğer yönetim kurulu üyelerine haber vermeden 1.000 TL vererek avukata bir satış vaadi sözleşmesi hazırlatmıştır. Sözleşme geçersiz olmasına rağmen A(şirket adına imzalıyor) ile kardeşi arasında imzalanmıştır. A, yönetim kurulu üyesi olan B' ye planını anlatmış ve kardeşinin kendisine bir miktar para vereceğini söyleyerek, satın alma sürecinde arsanın fiyatını yüksekte göstermesine yardımcı olma konusunda ikna etmiştir. Konunun karara bağlanacağı gün D ve E, A'nın, TTK 393. madde uyarınca toplantıya katılmayacağı itirazında bulunmuşlardır. Ancak bu itiraz A,B ve C' nin itirazları ile reddedilmiştir. D ve E, arsanın imar durumu ve değerine ilişkin uzman raporu alınması için toplantının ertelenmesini talep etmelerine rağmen A,B ve C'nin oylarıyla talep reddedilmiştir. Toplantıda B emsaller hakkında yanıltıcı bilgiler sunmuştur. Sonuçta B'nin yaptığı karşılaştırmaların doğru olduğuna inanan C'nin katılması ile arsa A,B ve C'nin oylarıyla alınmıştır. Bir yıl sonra kurul tamamen değişmiş, arsanın imar durumu olmadığı anlaşılmıştır. Yeni kurul tarafından 1000 TL dahil toplamda uğranılan 5000 TL zarar için A,B,C,D ve E'ye karşı sorumluluk davası açılmıştır. Burada 1000 TL için yalnızca A, 4000 TL için A, B, C'

¹⁴³ Akdağ Güney, s. 235; Çamurcu, s. 112; Dinç, s. 56-57. ¹⁵⁷ Çamurcu, s. 115.

¹⁴⁴ Pulaşlı, Cilt II, s. 2123-2124;Çamurcu, s. 130-131; Orkide Serengil, s. 106.

yi müteselsilen sorumlu bulmuştur. A ve B'nin sorumluluk tavanı yüzde yüz, C'nin ise yüzde doksan olarak belirlemiştir. Bu durumda şirket A'dan 5000 TL, B'den 4000 TL ve C'den 3600 TL'ye kadar zararını tahsil edebilir. Yalnızca C'nin varlıklı olması ihtimalinde, şirketin farklılaştırılmış teselsül benimsenmesinden doğan zararı 400 TL olacaktır. Çünkü; A'nın sorumlu olduğu 1000 TL'lik kayıp, birlikte verilen zarar değildir¹⁴⁵. Kanımızca farklılaştırılmış teselsül ilkesi benimsenmiş olmasaydı da A'nın sorumlu olduğu 1000 TL'lik zarar ile diğer sorumlu olan kişiler arasında illiyet bağı olmadığı için bu zarardan yalnızca A sorumlu olurdu. Ancak yalnızca C'nin varlıklı olması halinde Şirket 400 TL' lik kayba uğramayacaktı.

5.3 Birlikte Dava Kavramı

TTK 557. maddenin gerekçesine göre davacının, davalıları birlikte dava etmesinin anlamının davalıların tek davalı olarak kabul edilmeleri olduğu, bu kabulün bir sonucu olarak, dava bazı davalılar bakımından reddedilse dahi, davacının talebi kabul edilmişse davacının dava giderlerine mahkum olmayacağı şeklinde açıklanmıştır. Bu gerekçe doğrultusunda sorumluluk davasında yönetim kurulu üyelerinin mecburi dava

arkadaşı mı yoksa ihtiyari dava arkadaşı mı olduklarının tartışılması gereklidir.

Mecburi dava arkadaşlığı maddi hukukun bir hakkın birden fazla kişi tarafından kullanılmasını veya birden fazla kişiye karşı kullanılmasını zorunlu kılmış olmasıdır¹⁴⁶. Mecburi dava arkadaşlarından herhangi biri eksik bırakılırsa, mahkeme eksikliğin giderilmesi için süre vermeli; verilen süre içinde tamamlanmaz ise davayı usulden reddetmesi gerekir¹⁴⁷. Mecburi dava arkadaşlığı maddi ve şekli olmak üzere ikiye ayrılmaktadır: Dava konusu olan hakkın birden fazla kişi tarafından elbirliği olarak kullanıldığı yahut dava konusu borcun elbirliği ile yerine getirilmesinin maddi hukuk açısından zorunluluk arz ettiği durumlarda maddi hukuk bakımından mecburi

¹⁴⁵ Gerekçe TTK 557. madde.

¹⁴⁶ Postacıoğlu, s. 302; Yılmaz, Cilt 1, s. 1278; Ulukapı, s. 65.

¹⁴⁷ Pekcanitez/Taş, Pekcanitez Usul, s. 707.

dava arkadaşlığı mevcuttur¹⁴⁸. Bu durumda mecburi dava arkadaşları için ortak olmak üzere tek bir hüküm verilir¹⁶³. Şekli bakımdan mecburi dava arkadaşlığı ise birden fazla kişiye karşı dava açılmasında maddi bir zorunluluk olmadığı halde, gerçeğin ortaya çıkması ve taraflar arasında ki hukuki ilişkinin daha iyi karara bağlanmasını sağlamak için birden fazla kişiye karşı dava açılmasının zorunlu kılındığı hallerdir¹⁴⁹. Bu durumda, bütün ilgililer hakkında aynı şekilde ve tek karar verilmesi zorunlu değildir¹⁵⁰. Medeni Usul Kanununu ile düzenlenmeyen diğer bir tür ise eksik mecburi dava arkadaşlığıdır. Eksik mecburi dava arkadaşlığının olduğu hallerde, bütün davalılara karşı mecburi olarak dava açmaya gerek yoktur¹⁵¹. Ancak bu yetki kullanılmışsa davalılar birlikte hareket etmek zorunda olup mahkeme davalılar hakkında tek bir hüküm verir¹⁸⁴.

İhtiyari dava arkadaşlığı ise HMK' nın 57. maddesinde düzenlenen hallerin varlığı halinde oluşur: Birinci hal dava konusu olan hak veya borcun, elbirliği mülkiyet dışındaki bir sebeple ortak olmasıdır. Örneğin; müteselsil alacaklı veya borçluluk durumunda, alacaklı veya borçluların durumu ihtiyari dava arkadaşlığını oluşturur. İkinci hal ortak bir işlem ile birden fazla kişi yararına bir hak doğmuş veya birden fazla kişinin bu şekilde yükümlülük altına girmiş olmasıdır. Üçüncü hal ise davaların temelini oluşturan vakıaların ve hukuki sebeplerin aynı veya birbirine benzer olmasıdır. Örneğin; TTK 446. madde uyarınca anonim şirket genel kurul kararlarının iptal davasını her pay sahibi açabilir. Birden fazla pay sahibinin açtığı iptal davasında, pay sahipleri ihtiyari dava arkadaşlarıdır¹⁵². İhtiyari dava arkadaşlığında her dava arkadaşının davası birbirinden bağımsızdır¹⁵³. Bu nedenle dava şartları ve ilk itirazlar kural olarak ayrı ayrı incelenir. Ayrıca yine davalar kendi içinde bağımsız olduğundan süreler de her bir ihtiyari dava arkadaşı bakımından farklı olarak işler. İhtiyari dava arkadaşlarının bazıları hakkında dava kabul edilirken bazıları hakkında

---

¹⁴⁸ Pekcanitez/Taş, Pekcanitez Usul, s. 702; Ulukapı, s. 64.¹⁶³
Yılmaz, Cilt 1, s. 1278; Ulukapı, s. 303.

¹⁴⁹ Yılmaz, Cilt I, s. 1291; Pekcanitez/Taş, Pekcanitez Usul, s. 705; Ulukapı, s. 306.

¹⁵⁰ Pekcanitez/Taş, Pekcanitez Usul, s. 706; Ulukapı, s. 306.

¹⁵¹ Tuncer Kazancı, s. 44. ¹⁸⁴ Tuncer

Kazancı, s. 45.

¹⁵² Erdönmez, s. 699; Pekcanitez/Taş, Pekcanitez Usul, s. 692.

¹⁵³ Ulukapı, s. 337; Pekcanitez/Taş, Pekcanitez Usul, s. 696; Yılmaz, Cilt I, s. 1274.

dava reddedilebilir. Bu nedenle yargılama ücretlerine hükmedilirken de, her bir ihtiyari dava arkadaşının durumu ayrı değerlendirilir.

Tüm bu bilgiler değerlendirildiğinde, öncelikle davalı yönetim kurulu üyeleri maddi ve şekli bakımından mecburi dava arkadaşı değildir. Çünkü; TTK 557/2. fıkranın lafzı, birlikte dava açılmasını zorunlu kılmamaktadır. Yani başka bir deyişle maddi hukuk açısından yönetim kurulu üyelerinin tamamına birlikte dava açılmasında zorunluluk arz eden bir husus olmadığı gibi tam aksine kanun koyucu davacının tercihine bırakmaktadır. Hatta bu nedenle TTK 557/3. fıkra ile rücu davasının tarafları ile sorumluluk davasının taraflarının aynı olmayabileceğine vurgu yapılmıştır. Davalı yönetim kurulu üyelerinin durumu Hukuk Muhakemeleri Kanununun ile düzenlenmeyen eksik mecburi dava arkadaşlığı da değildir. Eksik mecburi dava arkadaşlığında bütün davalılara karşı dava açma zorunluluğu olmaması sorumluluk davasına uygundur. Ancak davalılar hakkında tek bir hüküm verilmesi kuralı yönetim kurulu üyelerine karşı açılan sorumluluk davasının niteliği ile uyuşmamaktadır. Kanımızca birden fazla yönetim kurulu üyesine karşı açılan sorumluluk davasında, yönetim kurulu üyelerinin durumu ihtiyari dava arkadaşlığıdır. Yönetim kurulu üyelerine karşı açılan sorumluluk davasının temelinde farklı eylemlerden doğan zararlar olabilir. Eğer birden farklı zarar varsa ve bundan sorumlu üyelere tek bir dava açılmış ise HMK 57. maddenin (c) bendi uyarınca ihtiyari dava arkadaşlığı vardır. Açılan sorumluluk davasının temelinde tek bir zarar varsa, zarardan sorumlu üyeler müteselsil sorumlu olduğu için HMK 57. maddenin (a) bendi uyarınca ihtiyari dava arkadaşlarıdır. İhtiyari dava arkadaşlığında, ihtiyari dava arkadaşı kadar dava vardır ve bazı davalılar bakımından dava reddedilirken bazıları bakımından dava kabul edilebilir. Bu durumda yargılama giderleri ile ilgili olarak davanın reddedilen kısmından davacı sorumlu olurken, davanın kabul edilen kısmı ile ilgili olarak davalı sorumlu olacaktır.

Mecburi dava arkadaşlığının kabul edilmemesi durumunda davacının bazı yönetim kurulu üyelerini hariç bırakarak sorumluluğu bazılarına yüklemeye çalışması riskinin olduğu düşünülebilir. Yukarıda izah ettiğimiz gibi TTK 557/3. maddeye göre rücu davasının davalıları, sorumluluk davasının davalıları ile sınırlı değildir. Bu sebeple kanun koyucu özellikle “birden çok sorumlu arasındaki başvuru” ifadesini

kullanmıştır. Bu durum sorumluluğun bazı yönetim kurulu üyeleri üzerine yıkılmaya çalışılmasını engeller¹⁵⁴. Ancak sorumluluk davasında davalı yönetim kurulu üyeleri, diğer yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun doğabileceği konusunda bir risk görüyorsa, yönetim kurulu üyelerine davayı ihbar etmesi gerekir. Bu ihbar neticesinde diğer yönetim kurulu üyeleri, bir zararın mevcut olduğunu ve bu zarardan davalı yönetim kurulu üyelerinin sorumlu olduğunu düşünüyorlarsa davaya katılması gerekir¹⁵⁵. Aksi halde ileride açılacak rücu davasında, asıl davada yanlış karar verildiğini veya iddia ve savunma imkanlarının asıl davada ihbar eden tarafından ağır kusurlu olarak değerlendirilebilecek surette kullanmayarak davayı hatalı yürüttüğünü ileri süremeyecektir¹⁵⁶. Burada fer' i müdahil olmasının etkisi dikkatle irdelenmeli ve sınırları iyi çizilmelidir. Sorumluluk davasında, davalı yönetim kurulu üyesinin değil, davaya fer' i müdahil olan üyenin sorumlu olduğu ortaya çıkabilir. Bu durumda fer' i müdahil taraf olmadığı için ikinci bir dava açılması gerekir¹⁹⁰.

5.4 D. Zararın Tamamının Dava Edilmesi

TTK 557/2. fıkraya göre sorumluluk davasında zararın tamamı için birlikte dava açılabilir. Yukarıda verilen örnekten anlaşılacağı gibi sorumluluk davasında zararın tamamı üyelerin bir eyleminden kaynaklanan tüm zarar olarak değil, zarar verenlerin hukuka aykırı eylem ve kararlarının doğurduğu, tek başlarına veya birlikte verdikleri zarar kalemlerinin toplamı olarak anlaşılmalıdır¹⁵⁷.

Kural olarak davacı, dava dilekçesinde, hâkimden neye ve ne kadara karar verilmesini istediğini yazması gerekir. Ancak bazı hallerde davacıdan, davanın başında talep miktarını yazmasını beklemek hakkaniyetsizlik yaratır¹⁵⁸. Bu hakkaniyetsizliği yol açan başlıca iki etmen vardır: Birincisi tazminatın miktarı veya şekline hakimden takdir edeceği durumlardır. İkincisi ise zararın miktarının davalının veya 3. bir kişinin elinde bulunan delillerin ibrazı yahut bilirkişi incelemesi ile ortaya

---

¹⁵⁴ Serengil, s. 110; Kırcan, s. 105.

¹⁵⁵ Daha fazla bilgi için bkz. Pekcanitez, s. 78.

¹⁵⁶ Kuru/Arslan/Yılmaz, s. 512-514; Umar, s. 222-227. ¹⁹⁰Pekcanitez, s. 186.

¹⁵⁷ Pulaşlı, Cilt 2, s. 2120; Tekinalp, s. 46.

¹⁵⁸ Pekcanitez, Belirsiz Alacak Davası, s. 514.

çıkacağı durumdur¹⁵⁹. Bu durumlarda hakkaniyetsizliği gidermek için HMK 107. madde ile birlikte belirsiz alacak davası düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile beraber, davanın açıldığı tarihte davacının alacağını tam ve kesin olarak belirleyebilmesi kendisinden beklenemeyecek ise bilebildiği miktarı yazarak dava açabilmesi olanağı verilmiştir. Böylelikle zararını tam olarak bilemeyen davacının, talebini yüksek tutması nedeniyle, talebinin kabul görmeyen kısmı bakımından yüksek bir yargılama ücretine mahkum olması engellenmiştir¹⁶⁰.

Davacının, davanın başında talep miktarını yazmasını beklemenin hakkaniyetsizlik yarattığı iki durum da sorumluluk davası için oluşmaktadır. Şöyle ki; TTK 557/1. fıkra ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu hususunda farklılaştırılmış teselsül ilkesinin benimsenmesi ile birlikte, dış ilişkideki sorumluluk miktarını hakim durumun gerekleri, kusur ve hakkaniyete göre tespit edecektir. Burada davacıdan hakimin tespit edeceği tazminat miktarını bilebilmesi ve bunu dilekçesinde talep etmesini beklemek mümkün değildir. İkinci durum ise pay sahibi veya alacaklı tarafından gerek doğrudan zararına gerekse dolayısıyla zararına istinaden açtığı davada, davacının talep edeceği zararı tespit edebilmesi çok güçtür. Çünkü; davada kullanılacak olan delillerin bir çoğu şirketin uhdesinde bulunmaktadır. Diğer yandan pay sahibinin veya alacaklının dolayısıyla zararına istinaden dava açması halinde, talep edilecek zararın şirketin uğradığı tüm zarar olacağı düşünüldüğünde, tespit daha da güçleşmektedir. Bu nedenlerle açılacak sorumluluk davaların bir çoğunda belirsiz alacak davasının koşulları oluşacak ve davacı tarafından HMK 107. madde kullanılabilir.

Sorumluluk davasında zararın toplam miktarı bilinebilir ancak kimin neyden sorumlu olduğu farklılaştırılmış teselsül kapsamında tespit edilemeyebilir. Bu durumda davacı TTK 557/2. fıkra uyarınca davalıların sorumlu olduğu tutarın hakim tarafından tespit edilmesini isteyebilir. TTK 557. maddenin ikinci fıkrasının gerekçesinde belirtildiği gibi mahkemenin yükümlülüğü her bir davalının tazminat borcunun belirlenmesidir ve bu belirleme iç ilişkiye ait bir belirleme değildir. TTK 557. maddenin gerekçesinde dış ilişkiye ait sorumluluk davasında, sorumlular arası

¹⁵⁹ Pekcanitez, Belirsiz Alacak Davası, s. 514.

¹⁶⁰ Pekcanitez, Pekcanitez Usul, s. 1021; Pekcanitez, Belirsiz Alacak Davası, s. 514.

ilişkiye ait rücuun davacı tarafından talep edilmeyeceği, ancak sorumluluk davasında davalıların bu talebi öne sürme haklarının olup olmadığına Türk Usul Hukuku ve yargı kararları ile belirleneceği düzenlenmiştir. Kanımca davalı tarafından bu şekilde bir talepte bulunulması iki sebepten mümkün değildir. Birinci sebep, sorumluluk davası ile rücu davasının tarafları farklı olabilir. Bu durumda sorumluluk davasının tarafı olmayan yönetim kurulu üyesi hakkında tahkikat yapılması, taleple bağlılık ilkesi ile bağdaşmaz. Sorumluluk davası ile rücu davasının tarafları aynı olsa dahi, sorumluluk davasında davalılar açısından teselsül tavanı belirlenirken, bu üst sınır bireysel sorumluluk sınırı ile farklıdır. Diğer yandan sorumluluk davasından iç ilişkide ki bireysel sorumluluğun belirlenmesi halinde rücu davasına ihtiyaç olmayacağı düşünülerek, usul ekonomisi ilkesi gereği talebin kabul edilmesi gerektiği söylenebilir. Ancak tam tersine yargılamayı uzatacak ve karmaşık hale getirecek bir yola girilerek usul ekonomisine aykırı davranılmış olunur. Şöyle ki; dava sonucunda davalı yönetim kurulu üyelerinin zarardan sorumlu olduğu konusunda verilen karar tarafları tatmin etmiş olsa da, davalılar arasında ki rücu ilişkisine ilişkin bir konu sebebiyle dava temyiz edilebilir.

SONUÇ

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna ilişkin maddeler TTK 549. ve devamında düzenlenmiştir. Şirket, yönetim kurulu eylemlerinden dolayı doğrudan zarar görür. Bu sebeple TTK 555. maddeye istinaden sorumluluk davasını öncelikli olarak şirketin kendisi açabilir. Şirketin doğrudan zarar görmesi, pay sahibinin yansıma yoluyla zarar görmesine yol açar. TTK 555. madde ile pay sahibinin dolayısıyla zararı sebebiyle dava açma hakkı verilmiştir. Ancak bu davada, dava yetkini mi yoksa sıfat sahibi mi olduğu tartışmalıdır. Kanımızca burada pay sahibi, dava yetkini olarak davayı açmakta ve yürütmektedir. Çünkü; talep ettiği zarar, istemekte doğrudan menfaati bulunduğu dolayısıyla zarar değil, dolayısıyla menfaati bulunduğu şirketin tüm zararıdır. Şirketin iflası halinde, davayı tasarruf yetkisine pay sahiplerinin yanı sıra alacaklılarda sahiptir. Ülkemizde genelde şirket sahipleri ile yönetim kurulu üyeleri aynı kişiler olmaktadır. Bu sebeple sorumluluk davasını kullanacak olan aslında alacaklılardır. Diğer yandan şirketin finansal olarak iflas etmesi ile hukuki olarak iflas etmesi arasında hayli zaman farkı vardır. En önemlisi yönetim kurulu üyesi öyle bir zarar vermiş olabilir ki, yalnızca bu zararın giderilmesi halinde şirketin aktifinin pasifinden fazla olma ihtimali olabilir. Tüm bu sebeplerle alacaklıların açacağı dolayısıyla zarar sebebiyle sorumluluk davasını, şirketin iflas etmiş olmasına bağlanması kanımca yerinde olmamıştır. Diğer yandan TTK 556/2. fıkrasının düzenlenmesi ile İİK 245. maddeye yapılan atfa gerek kalmadığını düşünmekteyiz. Ancak TTK 556/2. fıkra ile pay sahibine açtığı davada kazanılan tutar üzerinden payı oranında tazminat ödenmesinin, iflas kurallarına aykırı olduğu kanısındayız.

Pay sahiplerinin dolayısıyla zararına istinaden açacağı davada, sorumluluk davası açmaktan kaçınmamaları için yargılama ve vekalet ücretinin davalıya yükletilemediği hallerde hukuki yada maddi sebeplerin haklılık göstermesi şartıyla yargılama giderlerinin, şirketle pay sahibi arasında hakkaniyete göre paylaşılabilmesi düzenlenmiştir.

TTK ile birlikte farklılaştırılmış teselsül ilkesi benimsenmiştir. Buna göre sorumlu üyeler dış ilişkide kendisine sorumluluk yükletilebildiği ve kusurları oranında zarardan sorumlu olacaktır. Birden fazla üyenin sorumluluğu söz konusu olduğunda bu davalılar ihtiyari dava arkadaşıdırlar. Ancak genel kuraldan sapılarak, davalıların bir kısmı için davanın ret edildiği durumda, yargıma ve avukatlık ücretinden sorumlu olmaması adına davalılar bir kabul edilmiştir. Diğer taraftan davacıya zarar miktarını belirtmesi yeterli görülmüş, hangi üyenin ne oranda sorumlu olduğunun tespiti mahkemeye yüklenmiştir.

KAYNAKÇA

Akdağ Güney Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul 2010.

Akdağ Güney Necla, Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul 2016.[Yönetim Kurulu]

Akıntürk Turgut, Müteselsil Borçluluk, Ankara 1971.

Akın İrfan, Şirketler Topluluğu Sorumluluk Hukuku, İstanbul 2014.

Alangoya Yavuz, Yargılama Sırasında Tarafta (Yanda) İradi Olarak Meydana Gelen Değişme Hakkında Düşünceler, İÜMHAD, C. 3 S. 5, İstanbul 1969.

Alangoya Yavuz, Medeni Usul Hukukunda Dava Ortaklığı (Tarafların Taaddüdü), İstanbul 1999.

Ayan Özge, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara 2013.

Aydemir Fatih, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları, İÜHFM, C. LXIX S. 1-2, İstanbul 2011.

Arslan İbrahim, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu ve Şirket Adına Açılacak Sorumluluk Davasında Şirketin Temsili Sorunu, THYSK, C. XVI, 1999.

Arslanlı Halil, Anonim Şirketler, Umumi Hükümler, İstanbul 1960.

Soner, Anonim Şirketler, Ankara 2016.

Atan Turhan, Anonim Şirket İdari Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti, Ankara 1967.

Battal Ahmet, Yeni TTK' da A.Ş Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluk Rejimi, AÜHFD 2012.

Kapancı Kadir Berk, Birlikte Borçlulukta Borçlular Arası İlişkiler, İstanbul, 2015.

Bozkurt Tamer, Şirketler Hukuku, Kocaeli 2016.

Boztosun Odman Ayşe, Hukuksal Açından Bağımsız Yönetim Kurulu Üyeliği, İstanbul 2013.

Börü Levent/Koçyiğit İlker, Ticari Dava, Ankara 2013.

Bilge Emin Mehmet, Ticaret Sicili, İstanbul 1999.

Bilgili Fatih, Yeni Gelişmelerle İsviçre ve Alman Hukuklarında Anonim Ortaklıkların Organların Davranışlarından Dolayı 3. Kişiler Karşısında Ki Sorumluluğu Ve Organların Tazminat Borcu, Ankara 2004.

Çamoğlu Ersin, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul 2010.

Çamoğlu, Ersin, Anonim Şirket İdare Meclisi Üyelerinin Umumi Heyet Kararlarının İcrasından Doğan Sorumluluğu Konusunda Yeni Gelişmeler[İcradan Doğan Sorumluluk], Batider 1971, C. VI, S. 2.

Çamurcu Emin, Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, İstanbul 2015.

Chabloz Isabelle/Heinzmann Michel, Actio Pro Socio: Usuli Bir Yaklaşım(Kazancı Tuncer İdil), Mihder C. 13 S. 36, 2017.

Dinç Serhan, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Ankara, 2017.

Dinç Serhan, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu[Tasarı], Isparta 2009.

Doğan Fatih Beşir, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, İstanbul 2011.

Doğanay İsmail, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumlulukları, Batider 1994, C. XVII, S. 3.

Doğanay İsmail, Anonim Şirketlerde Daha Önce Alınmış Bir Karar Olmadan, İdare Meclisi Azaları Aleyhine Açılan Davalar İçin Şirket Genel Kurulunu Sonradan İcazet Vermesi Hali, Kararsız Olarak Açılmış Davayı Muteber Hale Sokar Mı ? [Sonradan İcazet], Batider 1969, C. V, S. 4.

Domaniç Hayri, Ticaret Hukukunun Umumi Esasları, İstanbul 1970.

Domaniç Hayri, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması[Uygulama], İstanbul 2011.

Erdönmez Güray, HMK m. 57/1,c Hükümü Çerçevesinde İhtiyari Dava Arkadaşlığının Mümkün Olduğu Haller, DEÜHFD, C. 16, Özel Sayı 2014, İzmir 2015.

Eriş Gönen, Ticari İşletme ve Şirketler, Ankara 2014.

Hanağası Emel, Davada Menfaat, Ankara 2009.

Helvacı Mehmet, Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi, S. 2, İstanbul 2013.

Helvacı Mehmet, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğunun Müteselsil Olmasının Anlamı ve İsviçre Borçlar Kanunu 759. Maddesi ile Getirilen Müteselsil Sorumluluğun Anlamı, Prof. Dr. Hayri Domaniç'e 80. Yaş Günü Armağanı, C. 1, İstanbul 2001.[Sorumluluğun Anlamı]

Kaya Cemil/Akcan Recep, Medeni ve İdari Yargıda İddia ve Savunmanın Genişletilmesi veya Değiştirilmesi Yasağı, İÜHFM, C. XVII S. 1-2, İstanbul 2009.

Kayhan şaban, Ticaret Sicil Memurunun Tescil Başvurularını İnceleme Görev ve Yetkisinin Kapsamı, Erzurum Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XI, Erzurum 2007.

Kapancı Kadir Berk, Birlikte Borçlulukta Borçlular Arası İlişkiler, İstanbul 2015.

Kendigelen Abuzer, Hukuki Mütalaalar Cilt II [Cilt II], İstanbul 2006.

Kendigelen Abuzer, Hukuki Mütalaalar Cilt VII [Cilt VII], İstanbul 2009.

Kendigelen Abuzer, Yeni Türk Ticaret Kanunu: Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler [Yeni Türk Ticaret Kanunu] , İstanbul 2012.

Kılıçoğlu Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümleri, Ankara 2016.

Kırkan Merve, Anonim şirketlerde Yönetim Kurulu Üyelerini Hukuki Sorumluluğu, İstanbul 2013.

Korkut Ömer, Anonim şirketlerde İnançlı Yönetim Kurulu Üyeliği ve İnançlı Üyeye Verilebilecek Talimatların Sınırı, Ankara Barosu Dergisi, C. 65 S. 3, Ankara 2007.

Kuru Baki, İcra ve İflas Hukuku El Kitabı, 2013.

Kuru Baki/ Arslan Ramazan/ Yılmaz Ejder, Medeni Usul Hukuku, Ankara 2012.

Mimaroğlu Sait Kemal, Anonim şirket İdari Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti, 1967 Ankara.

Moroğlu Erdoğan, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneri, İstanbul 2012.

Moroğlu Erdoğan, TTK Tasarısı ile Yürürlük ve Uygulama Kanun Tasarısı Taslağı Değerlendirme ve Öneri[2006], Ankara 2006.

Oğuzman Kemal/Öz Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümleri, İstanbul 2016.

Oğuzman Kemal/Seliçi Özer/ Oktay Özdemir Saibe, Kişiler Hukuku, İstanbul 2005.

Oral Sıla, Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası ve Tasarı İle Getirilen Değişiklikler, İstanbul 2009.

Özel Çağlar, Sözleşme Dışı Sorumlulukta Yansıma Zarar ve Giderimine İlişkin Bazı Düşünceler, AÜHFD C. 50, S. 4. Ankara 2001.

Paslı Ali, Compliance Kavramının Anonim Ortaklıklar Hukukundaki Anlamı ve Sorumluluk Sistemine Etkisi, Ankara 2013.

Pekcanıtez Hakan/ Özekes Muhammet/ Akkan Mine/ Taş Korkmaz Hülya, Medeni Usul Hukuku, İstanbul 2017.

Pekcanıtez Hakan, Medeni Usul Hukukunda Fer'i Müdahale[Fer'i Müdahale], Ankara 1992.

Pekcanıtez Hakan/ Atalay Oğuz/ Sungurtekin Özkan Meral/ Özekes Muhammet, İcra ve İflas Hukuku, Ankara 2016.

Poroy Reha/Tekinalp Ünal/ Çamoğlu Ersin, Ortaklıklar Hukuku I, İstanbul 2014.

Postacıoğlu, Medeni Usul Hukuk Dersleri, İstanbul 1975.

Postacıoğlu E. İlhan/Altay Sümer, Medeni Usul Hukuku Dersleri, İstanbul 2015.

Postacıoğlu E. İlhan, Makaleler ve Karar İncelemeleri [İnceleme], İstanbul 2011.

Pulaşlı Hasan, Şirketler Hukuku Şerhi, Ankara 2015.

Pulaşlı Hasan, Corporate Governance, Ankara 2013.

Pulaşlı Hasan, Türk Ticaret Tasarısına Göre Anonim Şirketlerde Yöneticilerin Hukuki Sorumluluğu [Hukuki Sorumluluk], Ali Naim İnan'a Armağan, Ankara 2009.

Pulaşlı Hasan, Anonim Şirketler Hukukunda CEO'nun Hukuki Durumu [Hukuki Durum], BATİDER, Cilt XXIV Sayı 1, Ankara 2007.

Serengil Orkide Şelale, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğunda Farklılaştırılmış Teselsül, İstanbul 2010.

Simil Cemil, Hakimin Aydınlatma Ödevinin Sınırları, Hakan Pekcanitez'e Armağan II, İzmir 2015.

Tandoğan Haluk, 3. Şahsın Zararının Tazmini[Mesuliyet], Ankara 1963.

Tandoğan Haluk, Türk Mesuliyet Hukuku, İstanbul 2010.

Tekinalp Ünal, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul 2015.

Tekinalp Ünal, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları[Tek Kişi], İstanbul 2012.

Tekinalp Ünal, Anonim Ortaklıkta Yeni Bağlam Sisteminin Esasları[Bağlam Sistemi], İstanbul 2012.

Teoman Ömer, Yaşayan Ticaret Hukuku Hukuki Mütalaar 2012-2013 [2012-2013], İstanbul 2014.

Umar Bilge, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, Ankara 2011.

Umar Bilge/Yılmaz Ejder, İspat Yükü, İstanbul 1980.

Yasaman Hamdi, Şirketler Hukuku ve Sermaye Piyasası Hukuku İle İlgili Makaleler, Mütalaalar, Bilirkişi Raporları, İstanbul 2013.

Yasaman Hamdi, Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açılacak Sorumluluk Davaları (Sorumluluk Davaları), GÜHFD, Sayı 2, İstanbul 2013.

Yılmaz Ejder, Hukuk Muhakemeleri Şerhi(Hukuk Muhakemeleri), Ankara 2017.

Yılmaz Ejder, İcra ve İflas Kanunu Şerhi(İcra ve İflas), Ankara 2016.

Yongalık Aynur, Şahıs Şirketlerinde Ortak Davası(Actio Pro Socio), Ankara 2010.